İnsanlık tarihine yön verenler

ELEANOR ROOSEVELT

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin öncüsü olan kadın

ELEANOR ROOSEVELT

David Winner

DİZİDEKİ DİĞER KİTAPLAR

Abraham Lincoln, Anna Sproule
Albert Schweitzer, James Bentley
Bob Geldof, Charlotte Gray
Charlie Chaplin, Pam Brown
Dalai Lama, Christopher Gibb
Florence Nightingale, Pam Brown
Lech Walesa, Mary Craig
Louis Pasteur, Beverley Birch
Mahatma Gandhi, Michael Nicholson
Maria Montessori, Michael Pollard
Marie Curie, Beverley Birch
Martin Luther King, Valerie Schloredt ve Pam Brown
Mihail Gorbaçov, Anna Sproule
Nelson Mandela, Benjamin Pogrund
Teresa Ana, Charlotte Gray

Resim Kaynakları:
Bettemann Arşivi: 12, 16, 18, 19, 26, 27; Gamma: 40; Ferry/Liasion: 4, 54(alt); Robin Harris: 48(ikisi de), 50, 51,(ikisi de); The Hulton Picture Company: 7, 10, 11, 20, 33, 38, 42, 55; The İmage Bank: 44-45; Keystone Press Agency: 15; Magnum: 8 (üst); Network Fotoğrafçılığı, Sparham: 54(üst) ; Popperphoto: 6, 13, 14, 17, 28, 37, 42, 47, 56; Rex Features: 9; Franklin D. Roosevelt Kütüphanesi: Kapak, 24, 25, 30 (her ikisi)59; Frank Spooner Pictures: 8(alt).

Bu kitabın son aşamalarındaki yardımı için Christopher Gibb'e teşekkür ederiz.

1992 yılında İngiltere'de yayımlanmıştır.
16 Chalk Hill, Watford,
Herts WD1 4BN, İngiltere
Exley Publications.

Telif Hakkı © Exley Publications, 1992
Telif Hakkı © David Winner, 1992

CIP bilgileri kopyası, istek üzerine İngiliz Kütüphanesi'nden temin edilebilir.

ISBN 975-8030-06-X

1996'da Singapur'da basılmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, Yayımcı'nın yazılı izni olmaksızın, mekanik ya da elektronik yöntemlerle fotokopi çekme, banda kaydetme, bilgi depolama ve dönüştürme de dahil olmak üzere, hiçbir şekilde çoğaltılamaz, yeniden yayımlanamaz.

1996'da Türkiye'de yayımlanmıştır.
İlkkaynak Kültür ve Sanat Ürünleri
Özveren Sokak 32/1 Maltepe-ANKARA
Tel: 0.312. 231 73 74 Fax: 0.312. 231 73 79

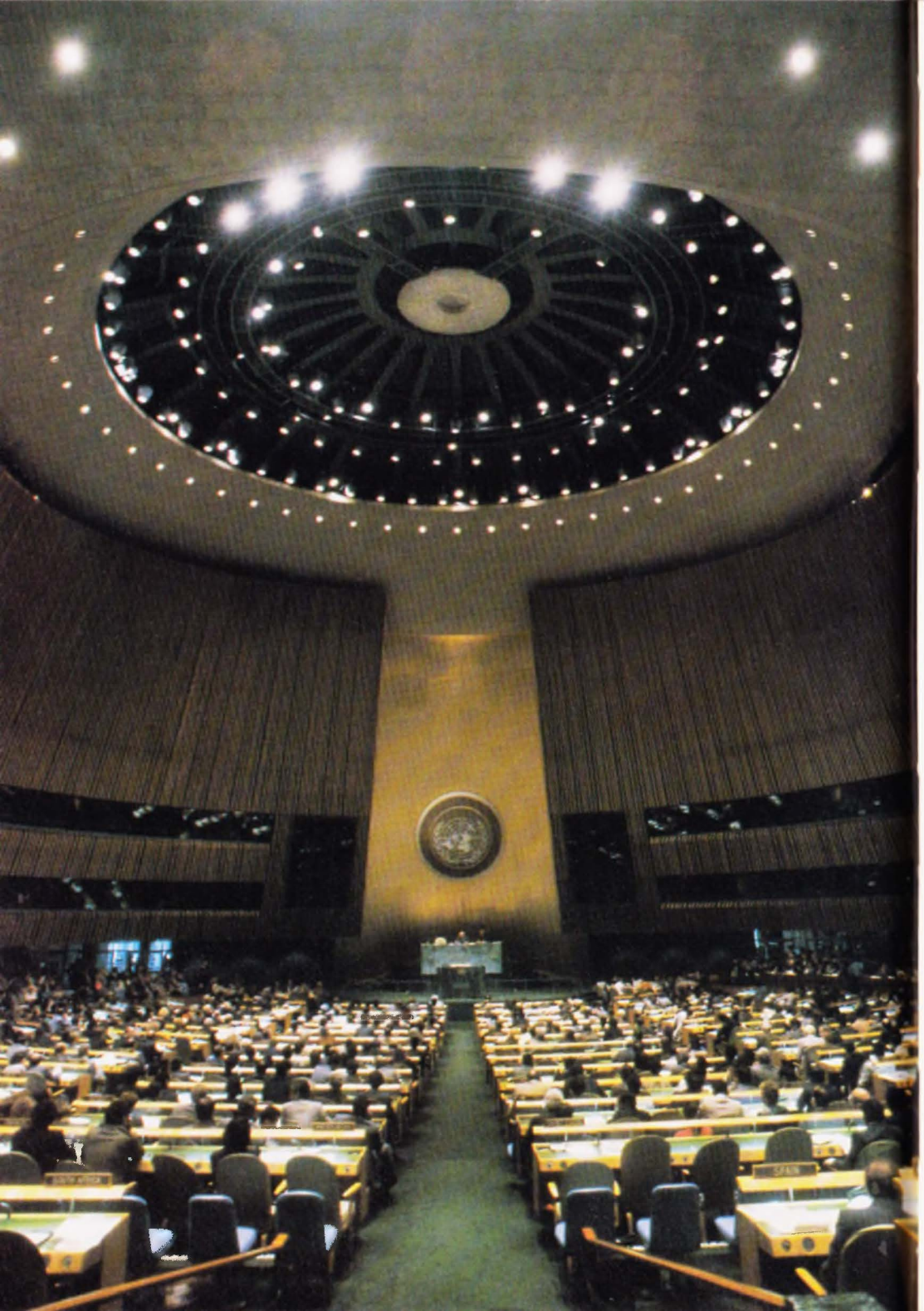
Türkiye Editörü: Sezai Kaynak
Çeviri: Leyla Onat
Dizgi: İlkkaynak Ltd. Şti.
Resim araştırması: İmage Select'ten Alex Goldberg
Editör: Christopher Gibb
Yazı İşleri Sorumluları: Samantha Armstrong ve Margaret Montgomery

ELEANOR ROOSEVELT

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin öncüsü olan kadın

David Winner

İLKKAYNAK
KÜLTÜR VE SANAT ÜRÜNLERİ

İnsanlık için bir zafer

10 Aralık 1948 günü, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Birleşmiş Milletler'deki kırk sekiz ülke tarafından kabul edildi. Bu Bildirge'nin maddeleri, gezegenimiz üzerindeki insanların haklarını belirliyordu. Bunların arasında, keyfi tutuklamadan kurtulma hakkından, beslenme, barınma ve sağlık hizmeti haklarına kadar, birçok hak vardı. Bu Bildirge'nin, Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilmesi çok önemli bir olaydı ve bu başarıyı, insanlık kurnaz bir hanıma, Eleanor Roosevelt'e borçluydu.

İki yıl boyunca, bu Bildirge'yi hazırlayan kurulun başkanlığını yapmış ve bu arada ulusal çıkarların çakıştığı noktalar arasından dikkatle yolunu bulmaya çalışmıştı. Bir an, öfkeli bir komünist delegeyi yatıştırmaya, bir sonraki anda ise, meslektaşlarını daha uzun saatler boyunca çalıştırabilmek için ikna etmeye çalışmıştı. Bir delege şöyle demişti: "Son derece pratik zekalı ve sertti, yine de belirgin bir şekilde düş dünyasında gezinen, idealist bir yanı vardı."

Gerçekten de, yüklendiği görev hiç kolay değildi. II. Dünya Savaşı'nın acılarından sonra müttefikler arasında ortaya çıkmış olan iyimserlik ve güzel duygular, yerini karşılıklı gerginliğe bırakmıştı. Daha şimdiden, gelecekteki çatışmaların çizgileri belirlenmeye başlamıştı. Bu, doğu ve batı arasındaki komünizm ve kapitalizm çatışmasıydı ve otuz yıldan fazla sürecekti.

Ama Eleanor, yolundan dönmeyecekti. Yaşamı boyunca, bir politikacı, yazar ve Amerika Birleşik Devletleri'nin en önemli başkanlarından birinin eşi olarak, dünyanın her yerindeki sıradan insanların yaşamını iyileştirmek amacını gütmüştü. Vasat bir insanın anlayabileceği şekilde hazırlanmış olan İnsan Hakları Bildirgesi'nin, bu iyileştirmeye büyük katkısı olacağına inanmaktaydı. Birleşmiş Milletler'deki tartışmaların kesildiği, çıkmaza sokulduğu sırada şöyle

"Kadın liderlerin az görüldüğü bir dönemde, o [Eleanor Roosevelt] ortalardaydı. Aslında o, görülmeyen, sessiz kalan insanlar adına konuşuyordu... Haksızlığa ve gaddarlığa boyun eğmeyecek bir kişi görünümündeydi. Ve her yere yetişiyordu. Dünya çevresindeki hızı şaşırtıcı, baş döndürücü ve kudretliydi."

Madeleine Kunin

Karşıda: Birleşmiş Milletler toplantı sırasında. Bu kuruluş, II. Dünya Savaşı sonrasında, uluslararası sorunların, barışçıl yollarla çözülmesi amacıyla kurulmuştu. Eleanor Roosevelt, Birleşmiş Milletler'i zorlayarak İnsan Hakları Bildirgesi'nin kabul edilmesini sağlamıştır.

Kalabalık insan toplulukları, yetmiş yaşındayken bile, Eleanor Roosevelt'i gittiği her yerde karşılardı. Resmi bir bürosu ve görevi olmadığı zamanlarda bile o, bir dünya lideri gibi karşılanırdı. Burada, 1954 yılında, sığınmacılarla ilgili çalışmalarından dolayı kendisine verilen Nanson madalyasını aldıktan sonra New York'a dönüşünde karşılanırken görülüyor.

"O [Eleanor Roosevelt] giderek doğruluğun arttığı bir dünyada şefkat simgesiydi. Soyut prensipler yerine, sıcaklık getirirdi. Barış ve uluslararası anlayış sağlama çabaları, yalnızca bir entellektüel öneri olarak değil, bir yaşam biçimi olarak ortaya konmuştu."

Henry Kissinger
ABD eski Dışişleri Bakanı

yazmıştı: "Yıllar boyunca insanlar arasında hep umutlar yeşertilmiştir. Ama hiçbir zaman, bir araya gelip, işbirliği içinde, ortalama insanın yaşam koşullarını artırmak gibi bir çabaya girildiği görülmemiştir."

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi için, gerekli olan uygun atmosferi yaratmadaki başarısı, Eleanor Roosevelt'in çalışmaları arasındaki en önemli başarısıydı.

Dünyanın "first lady"si

1948 yılında, Elenor Roosevelt altmış dört yaşındaydı ve dünyaca tanınıyordu. On iki yıl boyunca, Amerika Birleşik Devletleri "first lady"siydi. Bu ünvan, geleneksel olarak Amerika Birleşik Devletleri başkanlarının eşlerine verilir. Ülkesinin yoksulları sıkıntılar içinde kıvranırken, onlara şefkatle yardımcı olan, enerji dolu bir kadındı.

Dahası, kocasının üzüntü verici rahatsızlığından dolayı, başkan yardımcısı durumuna gelerek, Franklin D. Roosevelt'in adına, ülkesini ve dünyayı dolaşmak, ona bilgi vermek ve kampanyalar yapmak zorunda kalmıştı.

Sonuçta o, yoksul ve baskı altında olan kişilerin dostu olarak bilinirdi ve hiç kimse, onu bu insanların acılarını ve gereksinimlerini araştırmaktan alıkoyamazdı. Ülkenin en ünlü karikatür dergilerinden biri, 1930'larda onu, kömür madeninin içinde

Eleanor, Birleşmiş Milletler'de, insan hakları savunucusuydu. O güler yüzlü ve nazik biriydi, ama aynı zamanda iyi bir müzakereciydi. Çeşitli hükümetlerin temsilcileriyle, bu Bildirge'yi, cümle cümle, kelime kelime tartıştı. Kuşkusuz ki, onun başarısı ve inadı olmasaydı, Bildirge 1948 yılında Birleşmiş Milletler'de kabul edilemezdi.

Bildirge'den bu yana, insan hakları bir miktar iyileşti. Ama Roosevelt'in düşleri gerçekleşemedi. BM despot ülkelerin en gaddarca davranışlarını bile engelleyemedi.

Üstte: 1970 yılında, Kamboçya da, Kızıl Khmer'in öldürdüğü milyonlarca insanın öksüz kalan çocukları.

Sağda: Iraklı Kürt çocukları. 1988 yılında, liderleri tarafından köylerine kimyasal silah atılarak öldürülmüşlerdi. Saddam Hüseyin'in, 1990 yılında Kuveyt'i istilasından önceki kurbanlarıydı bunlar.

gösteriyordu ve bir madenci, "Tanrım, bu Bayan Roosevelt!" diyordu.

Eleanor Roosevelt, dünyanın acılarına rahat evindeki koltuğundan işaret eden bir entellektüel değildi. Rooseveltlerin varlıklı ve ünlü oldukları doğrudur ama Eleanor, insanların korkularını ve umutlarını anlayabiliyor ve bunu davranışlarıyla da gösteriyordu. Sıraya dizilmiş yüzlerce eli tek tek sıkabilir ve yine de herkesle özel olarak ilgilenebilirdi. Günde, yüzlerce mektup yazar, hepsine özel bir şeyler eklerdi. Kimi siyah insanlarla iyi dostluğu vardı. Onların çalıştığı bir madeni sıksık ziyarete gittiği için, siyah Amerikalıların sorunlarını anlardı. Binlerce işsiz madencinin sorunlarıyla ilgilenirdi.

Ününe ve yaygın olarak sevilmesine karşın Elanor, güçlü olmak için gücü küçümserdi. Birleşmiş Milletler'deki bir toplantıda tartışırken, başkanlarla ya da başbakanlarla konuşurken nasıl tat alıyorsa, otobüslerde ve trenlerdeki sıradan insanlarla konuşmaktan da öyle hoşlanırdı.

Çocuklar, Arjantin'de "yok olanların" mezarlarına bakıyorlar. 1970 ve 1980'lerde, hükümete karşı olan binlerce kişi, ortadan yok olmuştu. Roosevelt, onlar gibi insanlara yardım etmeye çalışıyordu.

"O, [Eleanor Roosevelt], kimsenin, kadın ya da erkek, yabancı ya da yoksul ya da sığınmacı oldukları için acı çekmelerini kabul edemiyordu. Onun için tek dünya vardı ve bu dünyadaki tüm insanlar tek bir ailenin fertleriydi."

Jean Monnet
Avrupa Komitesi kurucusu

1891 yılında, sekiz yaşındaki Eleanor Roosevelt, kar soğuğuna karşı sıkıca giydirilmiş.

Ayrıcalıklı ama mutsuz

Eleanor Roosevelt, 11 Ekim 1884'te, şık, zengin ve kibar insanların arasında doğmuştu. Bu dünyadaki insanların, New York'ta güzel kent evleri ve Hudson Nehri kıyısında büyük kır evleri vardı. Ona ve iki erkek kardeşine, siyah hizmetkarlar ve dadılar bakardı. Annesiyle babası, bu soylu ve varlıklı "doğu yakası sosyetesinin" balolarına, yarışlarına katılırlardı.

Eleanor çocukluğunda, bu ayrıcalıklı durumu sorgulamadı hiç. Bir defasında bir kadının cüzdanını çalmaya çalışan, aç bir adam gördüğü zaman şaşırmıştı. Dehşet içindeki zavallı adamın yüzü, onu aylarca rahatsız etmişti ama o adamın umutsuzluğunu anlayabilmesi için, daha uzun yıllar geçmesi gerekiyordu.

Çifte acı

Anne ve babasının varlığına rağmen, Eleanor'un çocukluğu, mutlu bir çocukluk olmamıştı. Annesi Anna Hall, klasik güzelliğe sahip ve New York sosyetesinin yıldızı olan bir kadındı. Eleanor, annesinin zerafetine hayran kalırdı. Küçücük bir çocukken, kapı ağzında durarak annesinin, onun varlığını fark etmesini beklerdi. Yıllarca Eleanor, annesinin ona bakarken gözlerindeki ışıltıyı ve onu "İçeri gel ninem suratlı!" diye çağıran sesindeki tonlamayı acıyla anımsadı. (Ninem suratlı sözleri, annesinin ona taktığı hain bir addı.) Yaşamı boyunca, çirkin olduğunu düşünerek acılar içinde yaşadı. Henüz sekiz yaşındayken annesi öldü.

Küçük kız, annesine duyduğu sevgisizliğin tersine, babası Elliott'ı taparcasına severdi. Ne var ki babası, sarhoş bir playboydu ve uzun süreler evden uzakta yaşardı. Artık, Eleanor'un anneannesi çocuklara bakıyordu. Eleanor, hasretle babasının ziyaretlerini beklerdi ama bu ziyaretlerin arası gün geçtikçe uzadı ve kızcağız henüz on yaşındayken, babası da öldü. "Babamı bir kez daha görmeyi öyle çok istiyordum ki!" diye yazmıştı gözyaşları içinde. Bu çifte acı, Eleanor'u çok mutsuz etmişti.

Anneannesinin evinde, aile yine o sosyal avantajlara

sahip ayrıcalıklı yaşamı sürdürüyordu. Bu ortamda, kimi sert kurallar ve sınırlı ufuklar vardı. Kadınların hakları ve özgürlükleri konusu hâlâ çok yeniydi. Eleanor'a, kadınların toplumda, erdemli ve söz dinleyen kızlar, eşler ve anneler olarak yaşadıkları öğretilmişti. On beş yaşına geldiği zaman, onu İngiltere'de bir okula gönderdiler ve böylece ilk kez değişik bir yaşamın tadını alabildi.

Allenswood, Londra'nın dışında, Mademoiselle Souvestre adında, canlı ve enerji dolu bir öğretmen tarafından yönetilen küçük bir kız okuluydu. Geleneksel davranışların dışına çıkabilen ve bir süre sonra Eleanor'un "Sou" diye çağırdığı öğretmen, belki de, melankolik genç kızı, içine çekildiği kabuktan çıkarabilen ilk kişi olmuştu. Mademoiselle Souvestre, öğrencilerine, herkesin dünyayı daha iyi bir yer haline getirmede sorumluluğu olduğunu öğretmişti. Aynı zamanda, o güne dek kabul edilmiş politikalara da meydan okuyordu. İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nin sömürgecilik anlayışına karşı çıkıyordu. Güçlü olanların doğru davranmadığına inanıyordu;

Genç kızlığını anlatırken, Eleanor, "Çok uzun, sıska ve utangaç bir kızdım," diye yazıyordu. Anneannesinin, iyi terbiye görmüş kızların giydiği kolalı jüponları ve uzun siyah çorapları ona zorla giydirmesinden nefret ederdi.

"Çocukluğum boyunca, ilgi ve beğeni, en çok istediğim şeylerdi, çünkü benimle ilgili hiçbir şeyin, ilgi ve beğeni toplamayacağı düşüncesi kafama işlenmişti."

Eleanor Roosevelt

"Yaşamının sonlarına dek, özellikle babası tarafından sevilmek isteyen bu küçük kızın sevgi yoksunluğu, onun yalnız ve tek başına bırakılmış gençlere yakınlık duymasına neden oldu."

Joseph P. Lash
"Eleanor: Yalnız Yıllar" (Eleanor: The Years Alone)

dünyanın büyük ülkeleri, küçük ülkelere, kendi sorunlarını, kendilerinin halletmeleri için hak tanımalıydılar.

Tüm bunlar, Eleanor için yeni şeylerdi. O hiçbir zaman politikayı ya da toplumsal olayları eleştirmeyi düşünmemişti.

Allenswood'daki yaşam, katı ve lüksten çok uzaktı. Eleanor başarılı oluyordu. Daha sonraları, "Yaşamımda ilk kez, korkuların beni terk ettiğini görmüştüm," diye yazmıştı. Çünkü, toplumsal incelikler ve fiziksel güzellikler orada önemli değildi. Tersine, eleştirel bir yaklaşım ve başkalarına yardımcı olmak gibi düşünceler öğretiliyordu.

İlk açılış

Eleanor, parlak zekası ve doğal sevencenliği nedeniyle, öğretmenleri ve arkadaşları tarafından çok seviliyordu. Kendine olan güveni hızla artmıştı. Öğretmeni onda, utangaç kızları "kolayca rahatlatan" bir beceri olduğunu söylüyordu ve bu sözler onun için, önünde açılan entellektüel ufuklar kadar önemliydi.

Yüzyılın başlarında, kimsesiz New York çocuklarını anlatan, G. Luks tarafından yapılmış bu tablonun adı "Ekmek kuyruğu"dur. Eleanor da aynı kentte yaşıyordu ama ayrıcalıklı büyütülüşü, onu açlıktan ve yoksulluktan koruyordu.

Aynı süreç içinde Eleanor, yabancı ülkede yolculuk etmenin keyfini de keşfetti. İki kez, sevgili öğretmeni Mademoiselle Souvestre ile birlikte, Fransa'ya ve İtalya'ya gitti. Orada, tek başına işlerini başarmayı öğrendi - yolculuklarını kendisi programlıyor, yeni yerler görüyor, yeni insanlar tanıyordu. Daha sonraları, "eğitimim sırasında aldığım en önemli bilgilerdi bunlar,"diye yazmıştı. Bu yolculuklar sayesinde, daha sonraki diplomatik yaşamı boyunca kendisi için çok önemli olan üç dili - Fransızca, İtalyanca ve Almancayı - mükemmel öğrenmişti.

Sonunda Eleanor, arkada bıraktığı arkadaşları için üzülerek, memleketine gitmek üzere gemiyle oradan ayrıldı. New York'ta hiç sevmediği o ortam içindeki yerini almak zorundaydı, ama bundan hiç hoşlanmıyordu.

1902 yılında, New York'taki anneannesinin evine döndüğünde, yaşamı hiç de kolay bulmadı. New York yüksek sosyetesinin talepleriyle karşılaşınca, kendine olan güveni yeniden yok olmuştu. Kendisini yeniden garip ve engellenen biri olarak görmeye başladı. O dönemin "aristokrat" kızlarının yapması gerektiği gibi, 1902 Aralık ayındaki New York Balo'suna katılmak zorunda kaldı. "Sanırım bunun ne kadar büyük bir ıstırap olacağını önceden bilmiyordum, yoksa o baloya gitme cesaretini bulamazdım," diye yazmıştı. "Ailemde, güzel olmayan ilk kız bendim ve bunu kimseye açıklamasam da, müthiş utanıyordum." Aslında o, zarif ve akıllı bir kızdı ve hiç değilse bir kişi, bunun ayırdına varmıştı.

Evlilik

İngiltere'ye gitmeden önce Eleanor, uzaktan kuzeni olan Franklin Roosevelt'le, o sırada ABD Başkanı olan amcası Theodore Roosevelt'in evinde tanışmıştı. Yeniden karşılaştıklarında, Harvard Üniversitesi öğrencisi olan Franklin, bu genç kızın utangaç çekiciliğine kapılmıştı. Aylar boyunca ona mektuplar göndererek sonsuz aşkını ilan etti. Sonunda, Harvard yakınlarında yapılan "hiç unutulmayacak bir gezintiden sonra", Eleanor onunla evlenmeyi kabul

"O [Eleanor Roosevelt] marazi biçimde çirkin olduğuna inanırdı. Annesi ve anneannesi, çok güzel kadınlardı ve Eleanor'un onlarla boy ölçüşemeyecek biri olduğunu hissettirmişlerdi; dişlekti ve çenesi küçüktü. Görünüşe göre, kimse onu dış görünüşü için sevmeyecekti... Karşılaştığı insanların gözlerini rahatsız ettiğine inanarak, neredeyse özür diler gibi dururdu."

J. William T. Youngs
"Eleanor Roosevelt: Kişisel ve Toplumsal Yaşamı" (Eleanor Roosevelt: A Personal and Public Life)

On beş yaşındaki Eleanor. Sevecenlik, incelik ve zeka dolu bir kızdı.

"Kayınvalidesi ona, hizmetkarları yönetmeyi, resmi davetler vermeyi, giysiler satın almayı ve evini döşemeyi öğretmişti. Her gün arabalarında yanyana giderken, saygıdeğer bir öğretmenle öğrencisi gibi duruyorlardı. Sara, kendine güveni olan, anaerkil bir kadındı. Eleanor ise, dikkatli, öğrenmeye hevesli ve memnun etmek isteyen biriydi."

J. William T. Youngs
"Eleanor Roosevelt: Kişisel ve ToplumsalYaşamı"

Eleanor Roosevelt, 1911 yılında çocukları Anna, James ve Elliott'la birlikte

etti. Yıllar sonra, bir arkadaşına şunu açıklamıştı: Franklin, akıllı ve politik hırsları olan bir adamdı ve Eleanor'un, önemli biri haline gelmesi için ona yardım edeceğini umuyordu. Eleanor için, evlilik düşüncesi doğal bir şeymiş gibi görünüyordu ve "yaşamın akışı içinde bir yer almaktan" mutlu görünüyordu.

17 Mart 1905 yılında yapılan düğünleri, yılın olayı olmuştu. Başkan Theodore Roosevelt'in, yirmi bir yaşındaki yeğenini evlendirişi, birçok gazete fotoğrafçısı ve muhabiri tarafından izlenmişti.

Kutsal ev yaşamı

Avrupa'da geçirilen balayından döndükten sonra, Eleanor ev yaşamı içine kapandı.

Yaşamı, dışarıdan çok hoş gibi görünüyordu. Genç çift, New York'ta bir eve yerleşmişti. Evlerinin satın alınışı ve eşyaları, Franklin'in annesi tarafından düzenlenmişti. Eleanor, arka arkaya çocuklarını doğurdu. Evliliklerinin ilk beş yılında dört çocukları vardı. Birçok varlıklı genç eş gibi, yardım derneklerine katıldı, sanat, müzik ve edebiyat kursları aldı.

Ne var ki yaşamı, ona boş ve sıkıcı görünüyordu.

En başta, her şeye egemen olmak isteyen kayınvalidesi Sara Roosevelt'e dayanmak zorundaydı. Kadın, Eleanor'un evini yönetmek istiyordu. Daha da önemlisi, o dönemlerdeki iyi eğitim görmüş kızlar, kendi çocuklarını nasıl yetiştireceklerini bilmiyorlardı. Bu iş hizmetkârlara bırakılmıştı. Eleanor, bu konuda kendisini suçlu hissediyordu ama, çocukları için bir şeyler yapmaya kalktığında, hata yapıyor ve bu kez kendisini yetersiz biri gibi görüyordu.

Üçüncü çocuğu küçük Franklin, 1909 yılının Kasım ayında aniden ölünce, bu duygular iyice güçlendi. Bebek henüz yedi aylıktı.

Eleanor çok üzüldü. Uzun süredir kuşkulandığı şey, yani kötü bir anne olduğu kanıtlanmıştı sanki.

Bu arada Franklin, Amerika Birleşik Devletleri tarihinde çok önemli bir yer edineceği parlak geleceğine doğru ilerliyordu. 1910 yılında, New York Eyaleti meclisinde Demokratların adayı olmuştu. Sonunda,herkesi şaşırtarak seçimi kazandı. Ailesiyle birlikte,eyalet başkenti Albany'ye taşındılar. Balayından beri onları hiç rahat bırakmayan kayınvalidesi onlarla gitmedi.

Eleanor Roosevelt, artık görevlerini bilen bir politikacı eşi olmaya hazırlanıyordu. Kocasının bilmesi gereken bazı konularda araştırma yapıyor, konferanslara, komite toplantılarına katılıyor, evlerine ziyarete gelen kişileri ağırlıyordu. Ama hâlâ, ailesinin sağladığı sığınak içinde gizleniyor gibiydi. Aslında politikayla ya da günün önemli olaylarıyla pek de ilgilenmiyordu.

Daha sonraları şöyle yazmıştı: "Bir eşin görevi, kocasının politikası, kitapları ya da yemekleri gibi sevdiği şeylerle ilgilenmekti."

Gerçekten de, Franklin'in benimsediği bazı politikalar onu şaşırtıyordu. Kadınların seçme

I. Dünya Savaşı öncesinde, kadınlara seçim hakkı verilmesi için talepler artmıştı. Franklin Roosevelt, kadınları destekleyerek Eleanor'u şaşırtmıştı. O günlerde, ne çalışmayı ne de oy vermeyi düşünmüştü. O dönemde, bir gün toplum içinde büyük rol oynayacağı ve kadınların çalışma hakları konusunda önemli bir lider olacağına ilişkin pek fazla belirti yoktu.

I. Dünya Savaşı sırasında, Amerikalıları savaşa gönüllü olarak katılmaya çağıran bir afiş. Eleanor Roosevelt de dahil olmak üzere, birçok kadın, bu savaş çabası içinde destek olmaya çalıştı. Eleanor, sonunda güvenli köşesinden çıkmıştı ve uzun saatler boyunca yaptıkları çalışmalar sırasında, örgütlenme konusunda çok başarılı olduğunu keşfetmişti.

haklarıyla ilgilendiği sırada,"Bu konuda fazla düşünmemiştim. O dönemlerde, erkeklerin bizden üstün yaratıklar olduğunu ve politikayı bizden iyi bileceklerini düşünüyordum," diye yazmıştı.

Eleanor'u bu kuytu yaşamı içinden çıkarıp gerçek dünyaya dönmesini sağlamak için birkaç sarsıntı gerekiyordu.

I. Dünya Savaşı

Bunların ilki, belki de, 1917 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin, I. Dünya Savaşı'na katılması olmuştu. Rooseveltler artık Washington'da yaşıyorlardı, çünkü Franklin, çok istediği Deniz Kuvvetleri Sekreter Yardımcılığına getirilmişti. Orası, aynı zamanda, Amerika Birleşik Devletleri savaş makinasının anahtarı pozisyonundaydı.

Avrupa'da olduğu gibi, Amerika'da da savaş, birçok şeyi değiştirecek ve toplumsal düzeni yeniden sorgulamaya neden olacaktı.Bir yıl içinde, 3,5 milyon erkek, silahlı kuvvetlere girmişti ve bunların 2 milyon kadarı denizaşırı ülkelere gönderilmişti.

Washington'ın yollarını üniformalı adamlar doldurdu. Bu kargaşada milyonlarca kadın da, çiftçi, fabrika işçisi, şoför oldu ya da kantin işçisi ve hemşirelik gibi daha geleneksel işlerde çalışmaya başladı.

Eleanor da, istasyonda kurulmuş olan kantinde, askerlere kahve ve sandviç servisi yapmak üzere çalışmaya niyetlendi. İlk kez, ufak tefek yardım işlerinin dışında, daha ciddi bir bir iş için, dış dünyaya çıkıyordu.

Uzun saatler boyu süren çalışmalar sırasında

"1917-18 kışı, çeşitli işler ve eğlencelerle öylesine dolu geçmişti ki, bir gün daha bu tempoya dayanıp dayanamayacağımı bilemiyordum. Avrupa'yı düşününce ve biraz uyuyunca yeniden güç topluyordum. Uyuduktan sonra, her zaman yeni bir güne başlayabilirsiniz."
Eleanor Roosevelt

1917 Kasım ayında, Kanada askerleri Passchedaele çamurlarında büyük acılar yaşadılar. Eleanor'un bu tür savaş alanlarına yaptığı yolculuklar, savaşın korkunçluğunu ülkesine geri getirmesine ve ömrü boyunca kendisini dünya barışına adamasına neden olacaktı.

"Çok şey kazanmıştı, birçok zorluğu aşabilmişti. Kendisini, dar kafalı ve insanları sınıflayan bir toplumun esaretinden kurtarmış ve sürekli savaşarak bu toplumun değerlerini benimsemiş güçlü bir kayınvalideden de kurtarabilmişti."

Joseph P. Lash
"Elenor: Yalnız Yıllar"

kendisini, insanların arasında hissetti. Savaşa gitmek üzere olan askerlerin kahkahalarını, endişelerini ve korkularını duydu. Tüm bunlar, kendi, seçkin yetiştirilme tarzından çok daha gerçek bir yaşam gibi görünmüştü ona.

Dönüm noktası

Ama savaş Eleanor'u, çok daha ciddi biçimde etkileyecekti. 1919 yılında, düşmanlıkların sona erdiği bir zamanda, o ve Franklin, Fransa'nın kanlı savaş meydanlarını ziyaret ettiler. Kısa süre önce insanların savaştığı ve öldüğü, St. Quintin'deki bu hüzünlü yerler Eleanor'un kendisini fiziksel olarak hasta hissetmesine neden oldu.

Bu deneyim onun, yaşam boyunca barış avukatı olmasına yol açtı.

Amerika'ya döndükten sonra, Washington'daki Deniz Kuvvetleri Hastanesi'ni ziyaret etti ve dehşete düştü. Orada, tanık oldukları korkunç olaylar yüzünden akıllarını yitirmiş adamlar gördü. Hastaneler, çok kalabalıktı ve personel çok azdı. Eleanor, bu konuda bir şeyler yapmaya karar verdi. Önemli bir devlet memurunun eşi olarak, bir araştırmanın yapılmasına ön ayak oldu. Ve sonuçta, hastanelerdeki durum düzeltildi.

Bir bakıma Eleanor, dönülmez bir adım atmıştı. Olumlu adımlar atılırsa, insanların durumlarının değişebileceğini görmüştü. Artık, dünyadaki haksızlıklara, bir seyirci gibi kenarda durarak bakmak istemiyordu.

Aldatılış

Eleanor'un tüm yaşamını ve görünüşünü yeniden değerlendirmek istemesinin bir nedeni daha vardı. 1918 yılında, bir gün kocasının bavulundaki eşyaları boşaltırken, güzel ve genç sekreteri Lucy Mercer'in bir mektubunu buldu ve ikisinin arasında bir süredir devam eden duygusal bir ilişki olduğunu keşfetti.

Eleanor, bir süre kuşkular içinde yaşadı ama mahvolmuştu. Bu aldatılış, ona çocukluk günlerinin

Bu, sonradan renklendirilmiş iki fotoğraf, Jacob Riis tarafından çekilmiştir ve yüzyılımızın ilk yirmi yılında, New York'taki büyük yoksulluğu göstermektedir.

Karşıda: Büro işçileri, bir dolardan biraz fazla bir ücret için haftanın yedi günü, günde on yedi saat çalışırlardı. Altta: New York'taki bir pantoloncu dükkanının içi görülüyor. Sabahın erken saatlerinden akşama dek çalışan bir ailenin toplam ücreti, haftada sekiz dolardı. Eleanor Roosevelt, çalışma koşulları berbat olan bu tür yerlere ve çocukların uzun saatler boyu çalışmalarına karşı kampanyalar yapmıştı.

yalnızlık duygusunu ve çirkinliğine olan inancını geri getirmişti.

Onu hep sevmeye söz vermiş olan kocası nasıl bir başkasıyla ilişkiye girerdi? Üstelik, o kişiyi birkaç yıldır aileden biri gibi görmüştü.

Eleanor, Franklin'e boşanmalarını önerdi ama boşanma adamın politik yaşamına zarar verebilirdi. Birkaç hafta sonra, arkadaşlarının ve akrabalarının da yardımıyla toparlandılar. Zamanla, politikada ve yaşamda birbirlerine sevecenlikle yaklaşan iki ortak oldular. Ama evlilikleri, bir daha eskisi gibi olmadı.

Eleanor, Franklin'in ilişkisinden başkalarının yanında söz etmedi. Arkadaşı ve biyografi yazarı Joseph Lash'e içini dökmüştü: "Bu olaydan sonra, özel yaşamımda bir şeyler değişti ve ben kendi kendimle, çevremle ve dünyamla, ilk kez dürüstçe yüzyüze geldim." Lash, bu sözler üzerine şöyle bir yorum yapıyordu: "Eleanor ve Franklin'in bir arada kalmaları, dünya ve Amerika Birleşik Devletleri için şanslı bir olaydı ama Eleanor, mutlu bir evlilik için gerekli olduğuna inandığı "bir"liğin arayışı içinde büyük bir bedel ödedi."

Joseph Lash, Eleanor'un, bu acı deneyimden sonra büyüdüğünü de ifade ediyor: "Güçlü ve zarif bir kadın olduğu halde, fazla alçakgönüllüydü. İçinde yaşadığı toplumun tabularını ve kara gözlüklerini bir yana koymaya karar vermişti." Daha sonraları Eleanor, "Yaşamımızın bir noktasında, gerçekten kim olduğumuzu keşfederiz ve sorumluluklarımızı anlarız," diyordu. Ve o, kendisini, barış, medeni haklar ve kadın sorunlarıyla uğraşmaya adadı.

Eleanor'un kocası, Franklin D. Roosevelt, 1921 yılında çocuk felci geçirerek felçli kaldı. Eleanor'un yüreklendirmesiyle, politik yaşamını sürdürdü ve daha sonraları Amerika Birleşik Devletleri'nin en sevilen başkanlarından biri oldu. Üst üste üç kez seçildi.

Devletler Birliği

I. Dünya Savaşı sonrasındaki barış çabaları sırasında, Başkan Wilson, dünyanın gelecekteki barışını sağlamak amacıyla bir örgüt kurulmasını önerdi. Sonuçta, 1919 yılında, Devletler Birliği kuruldu ve Amerika Birleşik Devletleri, bu örgütün üyesi olmayı reddettiği halde Franklin örgütün çalışmalarını büyük bir güçle destekledi. Franklin Roosevelt, savaş sırasındaki başarıları nedeniyle, Washington'ın önemli kişilerinden biri olmuştu. Öyle ki, 1920 yılında yapılacak olan başkan yardımcısı seçimlerinde, Demokrat Parti adayı olarak belirlenmişti.

Tam bu sırada kader, Franklin D. Roosevelt'e bir oyun oynadı. Demokratlar seçimi, Devletler Birliği de anlamını yitirdi ve başarısızlık içine itildi. Bunun bir nedeni de, Amerika Birleşik Devletleri'nin, bu örgüte destek vermemesiydi. En kötüsü de, Franklin'in korkunç bir hastalığa yakalanmasıydı.

Çocuk felci

1921 yılında bir gün, Franklin, Amerika Birleşik Devletleri'yle Kanada arasındaki sınırda bulunan Campobello adasındaki yazlık evindeyken yatıyla gezmeye çıkmıştı. O gün, kendisinde bir rahatsızlık hissetti ama soğuk aldığını sanmıştı. Ertesi gün, ayaklarını kıpırdatamadığını görmüştü. İki hafta boyunca, doktorlar, omuriliğinde bir kan pıhtısından kuşkulandılar. Bir süre sonra, çocuk felcine yakalandığı kesinleşti. Bir daha yürüyemeyecekti.

Franklin D. Roosevelt'in sosyal yaşamı da sona ermiş gibi görünüyordu. Kimse, yürüyemeyen bir lideri düşünemezdi. Ama, Eleanor'un ve Franklin'in yakın arkadaşı ve danışmanı olan eski gazeteci Louis Howe'un başka düşünceleri vardı. Franklin, hastalık ve umutsuzluk içinde boğuşurken, onun yanı başında bulundular ve onu, politikaya yeniden dönmesi için kandırdılar. Franklin'in annesine göre, politikaya yeniden dönmesi söz konusu bile olamazdı.

Bu durum, Eleanor Roosevelt'in gölgeden aydınlığa çıkarak Franklin adına kampanyalara katılmasına neden oldu. Bir bakıma, sonraları yazdığı gibi, bu olay, onun ayakları üzerine basmasını sağlamıştı.

"Yüksek yeterliliğe sahip bir politikacı"

Sonraki birkaç yıl boyunca, Franklin sakatlığıyla boğuştu. Eleanor, kocasının politik temsilcisi olarak ve kendi düşüncelerini de onunkilere katarak onun adına konuşmalar yaptı. Zaten hastalıktan önce de, New York'taki Kadın Seçmenler Birliği'nde çalışmaya

"O [Eleanor Roosevelt] tüm idari çizelgelere, usul ve erkâna uymadan öyle meydan okudu ki, biraz beceriksiz ve az duyarlı olsaydı işi çok zorlaşırdı. Oysa o, Franklin'in sınırları içinde kalmaya, onun istediği gibi davranmaya dikkat etti. Böylesine özenli davranmasaydı, yardımcı olmak için gösterdiği istek ve şefkat, her şeye burnunu soktuğu iddia edilerek kolaylıkla bir skandala dönüştürülebilirdi."

Joseph P. Lash
"Eleanor ve Franklin"

başlamıştı. Politik bir gazete çıkarıyordu. Bu işte de, girdiği her işte yaptığı gibi, yoğun bir şekilde çalışmaya başlamıştı. Louis Hoe, onun bir politik üslup geliştirmesini istiyordu ve Elcanor, bir konuşmacı olarak, kendi etkileyici stilini geliştirmeye başladı. *New York Times* gazetesi, Elanor'un "akıllı ve becerikli bir politikacıya dönüştüğünü" yazıyordu.

Kendi adına

Eleanor Roosevelt politikayı, dünyayı iyileştirmek için bir yöntem olarak görmeye başladı. Demokrat Parti içinde, kadınlara daha fazla etki ve çalışma olanağı yaratılması için lobiler yaptı. 1923 yılında, dünyada barış sağlanması için ülkesinin her yerine ulaşacak bir kampanya hazırlanmasına yardım etti. O dönemde, Amerika Birleşik Devletleri'nin, dünya barışına yapacağı katkıyı en iyi planlayacak kişiye, yüz bin dolar ödül verileceği ilan edildi. Bu, adamakıllı yüksek bir miktardı ve kabul edilen plan, onaylanmak üzere meclise gönderilecekti. Yarışma büyük ilgi gördü. Yirmi iki bin öneri geldi. Yarışmayı kazanan plan ise, halkın onayını almak üzere bir referandumla halka sunuldu. Ne yazık ki, referandumu örgütlemek bir yılı aşkın süre aldı ve seçim zamanı geldiğinde, halk ilgisini yitirmişti.

Franklin Roosevelt hastalığı nedeniyle büyük moral çöküntüsü içindeydi. Eleanor, bir yandan öteki işlerle uğraşırken bir yandan da Franklin'in kendine yeniden güven duymasını sağlamaya çabalıyordu. Ona şöyle diyordu: "Ben bu aktif rolü, sen kendini toplayana dek oynayacağım. Dünyaya hizmet etmek benim için çok da önemli değil ve yeniden eski tembel durumuma dönebilirim. Lütfen çabuk toparlan, çünkü bilirsin ki, kendi yararsızlığıma olan inancım, beni er geç etkisi altına alabilir."

Eleanor Roosevelt, yine kendisini harcıyordu. Aslında, artık onun için, geri dönüş yoktu. O, bir başkanın yeğeni ya da başkan yardımcısı adayının karısı olarak değil, artık kendi adına ulusal bir kişilik kazanmıştı. Franklin'in iyileşmesi, bu gidişi yalnızca hızlandıracaktı.

"Onun alçakgönüllü, kibirsiz davranışları ve toplum yararı için kendini adayışı, insanların, herkesin onun aldığı kararlara inanmalarına neden oluyordu. Franklin, yeniden politik çalışmalarına döndüğü sıralarda, kadın hakları için savaşanlar arasında önde gelen birçok kadın, Eleanor'da yeni bir lider bulmuş ve ellerindeki meşaleyi ona geçirmeye hazırlanmışlardı."

Joseph P. Lash
"Eleanor ve Franklin"

Vali eşi

1928 yılında, çocuk felcine tutulduktan yedi yıl sonra, Franklin, yeniden politikaya dönmeye ikna edildi ve Demokrat Parti'den, New York kenti vali adayı oldu. Kazanacağını pek ummuyorlardı. Eleanor, aynı zamana rastlayan başkan seçimlerinde, Demokrat Parti başkan adayı olarak Al Smith'i desteklemeye çalışıyordu. Sanılanın aksine, Smith seçimleri yitirdi ama Franklin kazandı. Eleanor, Smith'in Cumhuriyetçi aday Herbert Hoover tarafından yenilgiye uğratılmasına o kadar üzülmüştü ki, bir gazeteciye, Franklin'in seçimi kazanmasına pek aldırış etmediğini söylemişti. "Güç tüm olarak ele geçmedikten sonra yararı ne?" demişti.

Franklin artık iyileşmişti ve sonraki dört yıl içinde Eleanor, vali eşi olmaya alışacaktı.

Bu yeni rol, onun bazı toplumsal etkinliklerden uzak kalmasına neden oluyordu. Toplum hâlâ kocası kadar dinamik bir politikacı eşi görmeye alışmamıştı. Birlikte hastaneleri, okulları ve hapishaneleri ziyarete gidiyorlardı. Franklin, Eleanor'un kendi düşüncelerini ileri sürerek, politikayla fazla ilgili görünmesinin doğru olmayacağı kanısındaydı.

Bu yüzden Eleanor, enerjisini başka şeylere yöneltmeye karar verdi. Hyde Park'taki Roosevelt malikanesi yakınında, Val-Kill'de inşa ettirdiği evinde, küçük bir mobilya fabrikası kurdu. Ayrıca, Manhattan'da ders veriyor, bir konuşmacı ve spiker olarak yeteneklerini geliştirmeye çalışıyordu.

"Kara Perşembe"

Bu arada, yalnız Eleanor ve Franklin'in yaşamını değil, tüm Amerika'nın ve dünyanın yaşamını değiştirecek olaylar gelişiyordu. New York borsasındaki yatırımcılar birkaç yıldır aptalca bir mutluluk içinde yaşıyorlardı. Çok riskli spekülatif yatırımlar için, on binlerce sıradan insan, oradan buradan borç para alarak, borsaya yatırım yapmıştı. Piyasa yükseldiği sürece, sorun gizli kalıyor ve ülke zenginleşir gibi görünüyordu.

Ne var ki, 24 Ekim 1929 - Kara Perşembe - günü,

1931 yılında Büyük Depresyon günleri başladı. On beş milyon insan işlerinden atılmıştı. Bu resimde, insanların içine düştüğü umutsuzluk durumu görülüyor. Franklin ve Eleanor Roosevelt, bu duruma çare bulmak için çabaladılar.

1931 yılındaki "Kara Perşembe" sonrasında, insanlar panikledi ve bankalara koşup paralarını çekmek istediler. Milyonlarca Amerikalı yalnız işlerini değil, paralarını da yitirdiler.

piyasa altüst oldu. Bir bankanın kötüye giden durumu, satış paniğine dönüştü. Bir anda, kimse borsaya para yatırmamaya ve herkes satmaya yöneldi. On altı milyon hisse bir günde battı. Bu panik içinde, birçok işyeri kapanmak zorunda kaldı. Demiryolları, bankalar, fabrikalar, dükkanlar ve çiftlikler iflas durumuyla karşı karşıya kaldılar. Milyonlarca insan, yaşamları boyunca biriktirdikleri parayı, bir gecede yitirdi. Milyonlarcası, işinden atıldı. Amerika Birleşik Devletleri, yüzyılın en büyük krizi içine girdi. Ve bunun şok edici dalgaları Avrupa'ya yayıldı.

Büyük Depresyon

New York borsasının yıkılışından sonraki yıllarda, milyonlarca Amerikalı, büyük acılar içine düştü. 1930 yılında dört milyon olan işsizlik oranı, 1933'te, on beş milyona yükseldi. İnsanlar evlerinden ve çiftliklerinden ayrılarak iş aramak üzere yollara düştüler. Bir zamanlar varlıklı olan insanlar, köşe başında meyva

Amerika Birleşik Devletleri'nin büyük kentlerinde, "Hoovervilles" denen gecekondu mahalleleri kuruldu. İşsiz ve evsiz kalmış olan insanlar buralara yerleşerek yaşam savaşı vermeye başladılar.

satmaya başladılar. Karton kutularda uyuyorlar, sokaklarda ve çöplüklerde yiyecek arıyorlardı. Bazıları açlıktan öldü.

New York'a giden bir ziyaretçi, "sıkıntıları, acıları ve yozlaşmayı," anlatıyordu. "... Times Meydanı, kılıksız, sersemlemiş ve miskin bakışlı adamlarla tıka basa doluydu." Çağdaş bir romanın kahramanı, bu işsizlerden biriydi. Yazar, o günlerin bunalımlı ortamını edebi bir dille anlatıyor: "Genç adam, kalabalık içinde yalnız başına ilerleyerek akşamla birlikte soluklaşan sokaklara daldı; saatlerdir yürümekten ayakları yorulmuştu...kasları, yol tamircisinin kazma ve küreğini, yani arayıp da bir türlü bulamadığı işi düşünerek sızlıyordu."

Amerika Birleşik Devletleri'nin her yerinde durum aynıydı. John dos Passos, "A.B.D" adlı destansı romanında şöyle yazar: "O kış, Pittsburgh bölgesindeki madencilerin durumu giderek kötüleşti. Evlerden çıkarılmalar başladı. Küçük çocukları olan aileler,

"O [Eleanor Roosevelt] nereye giderse gitsin, başkalarına yardım etmek için çıkan bu fırsatı değerlendirmeleri, toplum çıkarı için çalışmaları, ve Amerika'yı, büyük balık küçük balığı yutar felsefesinden çıkararak daha insancıl ve işbirliği içinde bir topluma dönüştürmekte yardımcı olmaları için, insanları yüreklendiriyordu."

Karen McAuley
"Eleanor Roosevelt"

çadırlarda, yıkık dökük, ısınma olanağı bulunmayan barakalarda yaşıyorlardı."

Bu arada, Washington'daki Başkan Hoover ve yönetimi, hiçbir şey yapamıyordu. Sorun şuydu; geçerli ekonomik bakış açısına göre, hükümet, ekonomiyi destekleyerek rahatlığı sağlayamazdı. Maliye Bakanı, suya düşenlerin, fırtınaya tutulmuş gemidekiler gibi kendi kendini doğrultması gerektiğini söylüyordu. Hatta bu Depresyon'un, "sistemdeki çürümeyi yok edeceğini, insanların daha fazla çalışacağını ve girişimci kişilerin, işleri beceriksiz olanlardan devralacağını" iddia ediyordu.

Franklin Roosevelt, yönetimin bu duygusuz ve kuruntulu düşüncelerine, 1930'da yaptığı öfkeli bir konuşmayla karşılık verdi. "Federal Hükümetin acil ve önemli kararlar alması gerekirken, konuşmaktan başka bir şey yapmıyorlar. Şu an, hükümet projelerinin hızlandırılması ve işsizlere iş yaratmak için devlet işlerinin çoğaltılması gereken zamandır."

Eleanor da, çevresinde gördüğü yoksullukla dehşete düşmüştü. Amerikan halkının hiç anlayamadığı türde bir yoksulluktu bu. Aşçısına, sürekli olarak kahve ve sandviç hazır etmesini ve sokakta karşılaşıp evine yolladığı yoksul kişilere vermesini tembihlemişti. Ama kişisel yardım, böyle bir krizde yararlı olamazdı. Politik kararların alınması gerekliydi.

Başkan Roosevelt'in, Ulusal İyileştirme Planı (NRA), beş milyon insana iş yaratacak devlet işlerinin kurulmasını içeriyordu. Bu plan, yoksul insanların yaşamlarını yeniden düzene sokmalarına yardımcı oldu.

Başkan

1932 yılında, Franklin Delano Roosevelt - daha sonraları ona FDR dediler - Amerika Birleşik Devletleri Başkanı seçildi. Ünlü açılış konuşmasında, "Benim kişisel fikrimi sorarsanız, korkmamız gereken tek şey korkudur, derim," demişti.

"Ateş başı sohbetleri" denen radyo konuşmaları dizisinin ilkinde, başkan şöyle söz vermişi: "Hareket! Ulusal yaşamımızın bu kara günlerinde hareket." basın çoğunlukla Franklin Roosevelt'ten yanaydı. Bir yazarın yorumu şöyleydi: "Yarım yüzyıldır ilk kez Amerikalılar, ülkenin geleceğindeki güzel günlerden hiç kuşkuları yokmuş gibi, kendilerine rahatça ve gülümseyerek bakan bir başkan seçtiler."

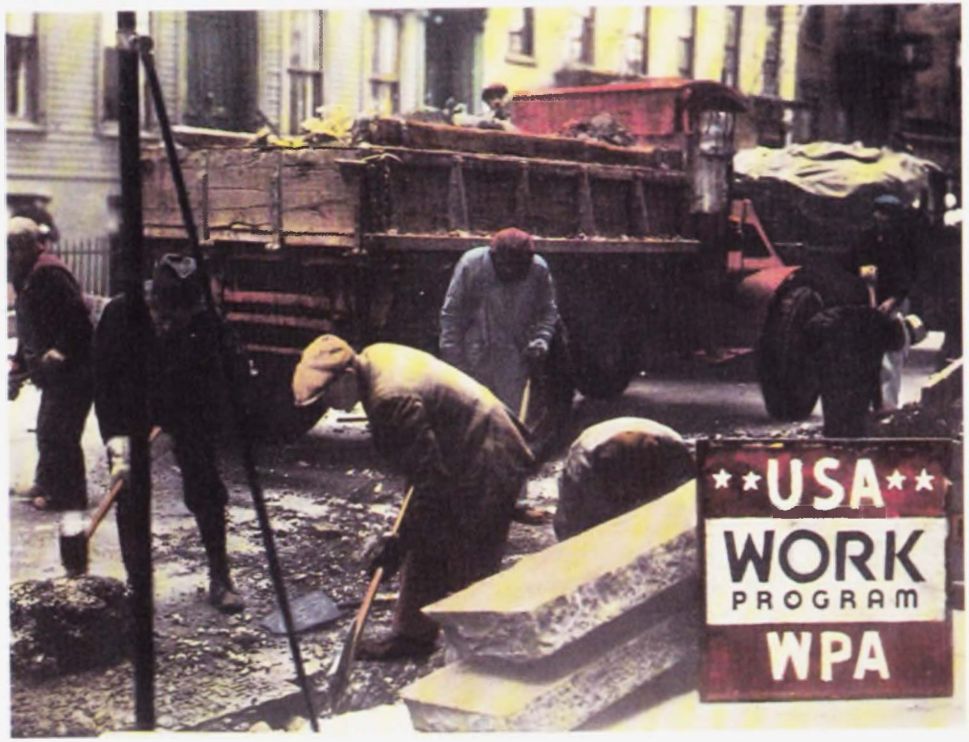
"Ve bu tutumuna eşlik eden bir de eşi var," diyebilirdi. Çünkü, Eleanor, ülkedeki Depresyon'u yok edebilmek için kocasıyla yanyana, hiç yılmadan savaşıyordu.

Yeni pazarlık

"Yeni pazarlık"ın temeli olarak, Franklin Roosevelt, seçimler sırasında, seçmenlerine, işsizler için kurtuluş ve ekonomik inişi durdurabilecek hükümet aracılığı vaat etmişti. Böylece, Amerikan kuruluşlarına ve demokrasiye güven sağlanacaktı. Bir önceki Başkan Hoover'ın aksine, işini yitiren insanlar için sorumluluk yüklendiğini bildirmişti.

Başkan, hızla sözlerini harekete çevirdi. 1933 yılı, Mart ve Temmuz arasındaki "Yüz Gün" içinde, büyük bir mücadele vererek, bankaları açtırdı, ekonomiyi eski haline getirmek, yoksulluğu alt etmek ve ülkenin kendine güvenini yeniden sağlayabilmek için, yeni yasalar ve kurallar koydu. Hükümet, toprağa ve yeni

Bu "Yeni Pazarlık"ın gereği olarak, Amerika Birleşik Devletleri ekonomisini düzeltebilmek için Roosevelt, milyonlarca dolarlık kumar oynadı. İnsanlara, kendi topluluklarını kurma projeleri içinde iş verildi. Bu, sonradan boyanmış fotoğrafta, sokak onarımı projesinde çalışan işçiler görünüyor.

"Sanırım, kimi zaman onun vicdanı gibi hareket ettim. Kolay yolu seçmek istediği zamanlarda, zor olanı seçmesi için onu yüreklendirdim. Bir bakıma, pek hoş karşılanmasa da, bir mahmuz görevi yaptım."

Eleanor Roosevelt FDR'le evliliği hakkında konuşurken.

Başkan ile First Lady, 1933'te, New York'taki "Hyde Park" evlerinde çekilmiş bir fotoğrafta. Güçlü bir ikili oluşturmuşlardı. Franklin'in desteğiyle Eleanor, yoksullara yardım edebilmek için çabalıyordu.

endüstrilere para yatırarak, yeni iş alanlarının açılmasına ve toplumdaki en zayıf görülen insanı bile yoksulluktan korumak için bir refah sistemi kurmaya karar verdi. Franklin'in, bunları yapabilmesi için, Eleanor'un değerli desteğine ve öğütlerine gereksinimi vardı.

FDR, daha sonraki üç seçimi daha kazanacak ve Amerika Birleşik Devletleri'nin en büyük liderlerinden biri olacaktı.

FDR ile Eleanor, çok iyi bir ikiliydi. Franklin, iyi bir politikacı ve politika yapımcısıydı. Eleanor ise, bir yazarın dediği gibi, "Yeni Pazarlığın vicdanı" olmaktan da öte bir şeydi. Sık sık, eşine ilham veriyor ve yoksullara, şanssızlara daha fazla yardım edebilme olanaklarını araştırıyordu. Eleanor, aynı zamanda kocasının en sevilen ve etkili temsilcisi ve dış dünyayla kurduğu fiziksel bağıydı. Franklin, felçli bacakları ya da zaman kıtlığı nedeniyle gidemediği her yere Eleanor'u gönderiyordu.

First Lady

Başlangıçta, her zaman alçakgönüllü olan Eleanor, Başkan'ın resmi konutu olan Beyaz Saray'a gitmek istemedi. FDR'in seçimleri kazanmasından hemen sonra, "Hiçbir zaman bir Başkan karısı olmak istemedim, şimdi de istemiyorum," dediği söylendi. Ama güçlü görev duygusu, öteki duygularını yendi. Az sonra da, bu yeni durumunun avantajlarını gördü. Bir sendika toplantısında, "Bu ülkedeki büyük insan kitlelerini, ileride nelerin beklediğini gerçekten anlıyorum," demişti.

O ve Franklin, depresyon sırasında ülkeyi kasıp kavuran korkunun yol açtığı umutsuz duruma karşı yeni bir tedavi uygulamayı denediler. "Yalnızca kendimiz için yaşayamayız... Dünyada yaşadığımız sürece, ırkımız, inancımız ve rengimiz ne olursa olsun, hepimiz kardeşiz," diyorlardı.

Onun gibi bir First Lady hiç gelmemişti. Daha önceki Başkan eşleri, yabancılar için davetler hazırlayarak Beyaz Saray'da bir ev ortamı yaratarak hep arka planda durmuşlardı. Ama Eleanor'un tutumu farklıydı. Başkalarının başını döndürebilecek bir enerji ve görev aşkıyla ileri atılıyordu.

Başarı ...

Derhal, yaşam koşullarının çok zor olduğu iş yerlerine karşı kampanya açtı, aş evlerini destekledi ve yoksullar adına konuşmaya başladı. Öğretmenler için daha yüksek ücretler talep etti ve çocukların fabrika işçisi olarak kullanılmalarına karşı çıktı.

Mart 1933'te, on bir bin mutsuz I. Dünya Savaşı emeklisi, hükümetin, sözverdiği ikramiyeyi ödememesi üzerine Washington'a gelerek protestoya başladılar. "Ordu İkramiyesi"nin ikinci kez talep edilişiydi bu. Birincisi, Başkan Hoover zamanında olmuştu ve Başkan, protestocular üzerine tanklarla, silahlarla, süngülerle ve gözyaşı bombalarıyla donatılmış askerlerini göndermişti. Askerler, protestocuların çadırlarını basmış ve bu arada bir adamla bir bebek öldürülmüştü. Başkan Roosevelt, çok daha etkileyici bir silah kullandı: Eleanor'u gönderdi. Korumaları dehşet içinde kalırken, Eleanor, öfkeli protestocuların arasına girdi ve onların sıkıntılarını tartışmaya başladı. Kısa süre içinde, onların sempatisini kazanmış ve onlarla birlikte marşlar söylemeye başlamıştı.

Franklin, ortaya bir sorun çıktığı zaman, incelemesi için onu gönderiyordu. Eleanor, FDR için önemli olacak bir düşünce duyduğu ya da bir kişi gördüğü zaman, kocasının bunu duymasını ya da adamı görmesini sağlıyordu.

Kimi zaman, Franklin, onun yaptığı her şeyi izleyemezdi. Bir keresinde FDR, onu bir hapishanenin koşullarını incelemeye göndermiş, sonra da bunu unutmuştu. Sekreterine, "Bayan nerede?" diye sormuştu. Sekreter, "Hapishanede," diye yanıt verince Başkan "Hiç şaşmadım, ama ne için hapsedildi acaba?" diye sormuştu.

.... ve yenilgi

Güvenlik görevlileri, Eleanor'un tutumunu, adamakıllı riskli buluyorlardı. Ya birisi onu öldürmeye kalkışırsa? Bu baskı altında, Eleanor, arabasında bir

"Başkanlık yılları süresince, Eleanor'un Franklin'le geçirdiği en güzel anlar, sıradan politik konuları tartıştıkları zamanlardı... Eleanor, Franklin'den daha kolaylıkla yolculuk yapabildiği için, yalnızca 1933 yılında 40.000 mil yolculuk yaptı ve dünyanın her yerinden ona kişisel raporlarını getirerek onun "gözleri, kulakları" oldu. Franklin, kimi zaman Eleanor'un düşüncelerini benimseyerek ortaya bir fikir atar ve onun davranışlarını incelerdi. Bir konuşma sonrasında, odadan çıktıktan sonra, Franklin, danışmanına "İşte, sokaktaki sıradan insanın düşüncesi budur," demişti.

J. William T. Youngs "Eleanor Roosevelt: Kişisel ve Toplumsal Yaşamı"

1930 yılından başlayarak, yaşamının sonuna dek, Elenor Roosevelt, siyahların eşitliğini savundu. En yakın arkadaşlarından biri, eğitim ve medeni haklar lideri Mary McCleod Bethune idi. Üstte: Roosevelt ve Betune, 1949 yılında bir kampanya sırasında görülüyorlar. Sağda: Eleanor Roosevelt, yakındaki Wiltwick Okulu'nda okuyan suçlu çocukların ziyareti sırasında onlarla ilgilenirken, tarzını açıkça belli ediyordu. Konuklarına, yumurta ve sufleden oluşan bir piknik yemeği hazırlatmıştı ve bu birliktelikler, içten ve mutlu bir hava içinde geçerdi.

tabanca taşımaya razı oldu. Yeni meydan okuyuşlara her zaman hazır olduğu için, harika bir hedefti o ama, hiçbir insan üzerinde silah kullanmamaya kararlıydı.

Batı Virginia'daki kömür madenlerinde çalışan yoksul insanların yaşam koşullarıyla ilgili raporlar geldiği zaman, Eleanor incelemeye gitti ve düzinelerle madencinin evini ziyaret etti. Geri döndüğünde şaşkındı. Franklin'e, "Bazıları, masaya oturup doğru dürüst yemek yemeyi bile bilmiyor," demişti. Arthurdale adında yeni bir kasaba kurarak onlara yardımcı olmak üzere bir projeye başladı. Niyetler iyiydi ama proje mali açıdan ve uygulama açısından bir felakete dönüştü. Başarısız olmuşlardı. Bunun üzerine, projenin komünizmden esinlenerek hazırlandığını gizlice yayan eleştiriler başladı.

Dar kafalıları kızdırmak

First Lady olduğu günlerde Eleanor, toplumsal konularla ilgilenmekten hiç korkmadı. Önemli konularından biri de, siyahların hakları konusuydu. Yetmiş yıl önce, kölelik kaldırılmış olduğu halde, bu konu hâlâ hallolmamıştı Birçok siyah için ekonomik fırsatlar, hemen hemen hiç yok gibiydi ve ırkçı ayrımcılık Washington'da bile hâlâ çok yaygındı.

Eleanor, güneyde, Alabama'da, "İnsan Refahı Üzerine Güney Konferansı"na katıldı. Toplantıdaki oturma düzeni, konferansın başlığına hiç uygun değildi: Salon, özenle ırkçı bölümlere ayrılmıştı. Beyazlar salonun bir tarafında, siyahlar ise öteki tarafında oturuyorlardı. Eleanor, sandalyesini, iki grup arasına yerleştirerek oturdu ve böylece tutumunu açıkça sergiledi.

Daha önemlisi, siyahların seçkin lideri, Mary McCleod Bethune için başarılı bir lobi yaptı ve onun Ulusal Gençlik Kuruluşu'nun Zenci İşleri Yöneticisi olarak seçilmesini sağladı. Eleanor'un, ırkçılığa karşı duruşu,ABD'de, geniş sağ kanadı oluşturan dar kafalı insanların nefretini kazandı. Tutucu gazeteler, onu hor görerek, zehirli sözlerle eleştirdiler. Ama Eleanor, korkacak kadın değildi.

"Basını büyüleyen şeyler, halkı hemen etkisi altına alıyordu. First Lady Eleanor Roosevelt'in büyük ve küçük tüm insanlara yaklaşımı hep aynıydı: Doğrudan, etkilenmeden, merak dolu, öğrenmek ve öğretmek isteyen bir tutumu vardı."

Joseph P. Lash
"Eleanor ve Franklin"

"Yahudi karşıtı olan ve "zencilere" karşı önyargılı yetiştirilmiş Eleanor, hiç kimseyi sevgi ve şefkat çevresinin dışına çıkarmayacak kadar ilgi yoğunluğuna sahip biri olmuştu artık."

Joseph P. Lash
"Eleanor: Yalnız Yıllar"

"Onları [siyah insanları], buraya köle olarak biz getirdik ve hiçbir zaman, azat edildikten sonra bile, eğitilmeleri için eşit koşullar tanımadık. Olmaları gereken insanlar olabilmeleri için, bu insanlara fırsat tanımalıyız. Bu insanların, gördükleri kötü muameleye karşın, ne kadar iyi insanlar olduklarına ben hep şaşmışımdır."

Eleanor Roosevelt'in, siyahlardan yakınan bir kadına yazdığı mektuptan.

Beyaz ırkçılar onu, "zenci aşığı" olarak çağırmaya başlayınca, onları kibarca duymazlıkdan geldi. 1936 yılında, Beyaz Saray'ın bahçesinde, suçlu siyah kızların devam ettiği ama koşulları kötü olan bir eğitim okulunun öğrencilerini bir toplantıda bir araya getirdi.

Gazeteciler, niçin böyle bir parti yaptığını sordular ona. Tüm gençlerin, arada sırada eğlenmek istediklerini ve bu gençlerin, ötekilerden farklı olmadıklarını söyledi. Eleanor'un çabaları sonucunda utanan Meclis, okulun koşullarının iyileştirilmesinde harcanmak için yüz bin dolar verdi. Irkçılar - kendi partisindekiler bile - hiç etkilenmemişlerdi. Güney Carolina'da yapılan Demokrat Parti Toplantısı'nda, konuşmacılardan biri, Eleanor Roosevelt'in, "Beyaz Saray'da, bir grup zenci fahişeyi" ağırladığını söyledi.

Yaşlı siyah insanların barındırıldığı evlerdeki kötü koşullardan söz etmek istediği zaman, Beyaz Saray yetkilileri, bu konuda konuşmamasını istediler. Onların itirazlarını eliyle kenara itti ve : "Utanmamız gerekir. Durumu görünce hasta oldum. Kendilerine bakamayan insanlarımıza böyle davranıyorsak, biz uygarlığın daha kıyısındayız demektir," dedi.

1939 yılında Eleanor, duygularını yine toplum önünde açıkladı. Züppe kişilerden oluşan "Amerikan Devrimi'nin Kızları" (DAR), siyah opera şarkıcısı Marion Anderson'ın Washington'daki büyük salonda konser vermesini engellemek istemişlerdi. Grubun onur üyesi olan Eleanor ortaya çıkıp, Anderson'ın, başkentin kutsal türbesinde, Lincoln Anıtı'nda, yetmiş beş bin kişi önünde konser vermesini sağladı. DAR, büyük rahatsızlık duymuştu. Ama Eleanor Roosevelt, temel demokratik kuralları koruyan bir adım atmış oldu.

Eleanor ve basın

Eleanor, kadının toplumdaki imajını değiştirmeye soyunmuştu. Basın dünyasında, kadınlara ayrımcılık içinde davrandıklarını görüyordu. Gazetecilik, erkeklerin egemenliği altındaydı ve kadın gazeteciler, her zaman politik konulardan uzakta tutuluyordu, çünkü politikanın erkek işi olduğuna inanılıyordu.

"Look" dergisinin kapağında Eleanor. Gazete sütunlarında, makalelerinde ve radyolarda, sıradan insanlarla doğrudan konuşabiliyordu ve Amerika Birleşik Devletleri'nin en sevilen kadını olmuştu.

Eleanor, bu görüşü yıkmaya kararlıydı.

Eleanor Roosevelt'in, Beyaz Saray'a girdikten sonra yaptığı ilk şeylerden biri, yalnızca kadın muhabirler için basın toplantısı örgütlemekti. Gazeteler, Eleanor'la ilgili yeni haberler istedikleri için, kadın muhabirlerine daha fazla önem vermeye başlamışlardı. Gazetedeki "Günüm" adlı sütununda, her gün Amerikalı kadınlara ulaşıyor ve onlarla bütünleşiyordu.

O güne dek, hiçbir First Lady, yoksulluk ve haksızlık gibi konularda açıkça konuşmamış ve sıradan insanlara yardım etmeye kalkışmamıştı. Önceki Başkan eşleri, uzak ve erişilmez kişilerdi. Ama Eleanor, kadınların ona yazmalarını ve sorunlarını anlatmalarını istiyordu. Bu sorunlar, çoğunlukla parasal sorunlar ve aile içi geçimsizliklerle ilgiliydi ve Eleanor onlara öğüt veriyor, hatta kimi zaman para gönderiyordu. Gazetelere yazarak ve radyo

programları yaparak para kazanıyordu ve bu parayı hayır işlerine harcıyordu. O güne dek hiç kimse, bir Başkan karısının, kendi parasını kazanabileceğini düşünemezdi.

Eleanor, kendini dinamik ve enerji dolu hissediyordu. Bir yazarın dediği gibi: "Bayan Roosevelt, Amerikan kadınları için, elde edilmesi zor bir prestij simgesi olduğu kadar, iyi yürekli bir avukat ve basın yoluyla kolayca ulaşılabilecek bir danışmandı." Radyoda ve sütununda, Eleanor insanların, yararlı projeler için ve politikaya girmek için gönüllü olmalarını istiyordu. "Doğru ve iyi olduğuna inandığınız şeyi yapın," diyordu.

Eleanor ve Feminizm

Eleanor Roosevelt, kadınların çalışma hakları olduğuna da inanıyordu; bu düşünce, o zamanlarda çok tartışılan bir düşünceydi. Bugünün standartlarına göre ciddi bir feminist sayılmazdı. Kendisi adına, Başkanlık seçimlerine katılması söylendiğinde, bu düşünceye gülüp geçmişti. Eleanor, böyle bir iş için, kadınların yeterli eğitim almadıklarını ve fazla duygusal olduklarını söylüyordu. Bunlar, Margaret Thatcher, Indira Gandhi ve Golda Meir gibi örneklerden önceydi. Yine de, çalışkan, başarılı ve cömert bir kadın olan Eleanor, milyonlarca kişiyi etkileyen biri oldu.

Kabarık mektup çantasının kanıtladığı gibi, milyonların benzemek istediği türden bir kadındı. Beyaz Saray'a geldiği ilk yıl, üç bin mektup almıştı. Ülkenin her yerindeki kadınlar ona hayrandılar. Ona, "Ülkenin İlk Anası" ya da "Saygı Duyulan" gibi isimler takmışlardı. Bir gözlemciye göre, daha yaşlı kadınlar için o, "Süper kadın"dı. "Beyaz Saray'da oturan, ülkenin her yerine uçarak konuşmalar yapan,ailesine, dostlarına ve değerli amaçlarına bağlı bir büyükanneydi o." Yalnızca sevilen biri değildi, aynı zamanda insanlar üzerinde de etkili birisiydi. Politik çözümlemeler yapan kişiler, onun sütununu okuyarak Başkan'ın yakında yapacağı işleri anlamaya çalışırlardı.

"Eleanor Roosevelt, hem kaderin yardımıyla, hem de kişisel çabaları sonucu, yirminci yüzyılın en önemli halk kadını haline geldi. O, on dokuzuncu yüzyılda doğmuş, Victoria dönemindeki kadından, kendi haklarına sahip çıkan kadına dönüşmüş kişilerin temsilcisiydi."

William H. Chafe
"Örneği Olmayan Eleanor Roosevelt'in Yaşamı ve Kariyeri" adlı biyografik metinden.

Sütun yazarı Eleanor Roosevelt

Elbette, herkes Eleanor Roosevelt hayranı değildi. Bazıları, "Günüm" başlıklı sütununu, "basmakalıp" ve sıkıcı buluyorlardı. Önceleri Rooseveltleri desteklemiş ama sonraları onlara saldırarak yaşamını kazanmaya başlamış, ünlü ama zehir saçan gazeteci Westbrook Pegler, Eleanor'un, ciddi ama basit ve sade üslubuyla ilgili zehirli bir parodi yazmıştı.

Eleanor'un sütunu elbette bir edebiyat parçası değildi. Hele bugünün, alaycı bakışıyla bakılırsa, düşüncelerinin bir kısmının fazla sevimli, cömert ve gerçek olamayacak kadar erdemli içeriği olduğunu görebiliriz. *Ladies Home Journal*'daki aylık sütununda ise insanlar, sormak istedikleri sorulara yanıt vereceğini söylemişti. Birisi, "Dünyanın en büyük adamı kimdir?" diye sormuştu. "İsa. Onun dışındakileri saymak doğru olmayabilir çünkü bu insanlar değişik zamanlarda önemli olmuşlardı," diye yanıtlamıştı. En büyük kadınlar sorusuna ise, Florence Nightingale, Madame Curie ve Harriet Beecher Stowe gibi isimleri vermişti.

Tarih içinde nasıl hatırlanmak istediğini sormuşlardı. "Kaydedilmesi gereken büyük bir iş yaptığımı düşünmüyorum. Yalnızca sevdiğim birkaç kişi tarafından anımsanmak isterim," demişti.

Kendisini hiç yalnız hisseder miydi? Kendi moralini nasıl yükseltirdi? "Yalnızlık hissettiğimi pek anımsamıyorum ama üzüldüğüm zaman çalışmaya başlarım. Çalışma her zaman üzüntülerin pan zehiridir."

Eleanor, sanat, politika, evlilik ve çocuk yetiştirme gibi konularda da akıl veriyordu. Konu ne olursa olsun, görüşleri, tartışmasız mantıklı, duygulu, onurlu ve çok uygardı. Kadınların erkeklerle el sıkışma modasına ne diyordu? Eleanor, elbette bundan yanaydı. "Tokalaşmamayı hiç düşünmedim ki! Daha çocukken bana, el sıkışmanın bir dostluk simgesi olduğu öğretilmişti ve bunun yalnızca erkekler için olmasını çok anlamsız buluyorum."

Okuyucularının okumalarını, sık sık kütüphanelere gitmelerini, birbirlerine karşı daha düşünceli

"Zarara uğramış ama içinde hâlâ umut ışığını yaşatan insanlar kadar, Eleanor'u hızla harekete geçiren başka bir şey yoktu. Madencilerin eşlerini dinler, çocuklarını kucağına alıp severdi. Ülkenin en berbat gecekondu mahallelerinden biri olan Scotts Run'da, ayyaş madencilerin uyukladığı, kanalizasyonun karıştığı pis kanallardaki suyun hem yemek pişirmekte hem yıkanmakta kullanıldığı, o berbat barakalara girerdi."

Joseph P. Lash,

olmalarını, önyargılarıyla yüzyüze gelerek onlardan kurtulmalarını ve kendilerinden farklı insanlara karşı saygı duymalarını isterdi. "Çocuklara, aslında Yaradan'ın önünde insanların birbirleriyle eşit oldukları öğretilmelidir. Çocuk toplum içine girer girmez, çevresinin etkisi altında kalıyor. Çevremizde eşitsizlik var...İşte bu yüzden hepimiz, insanın değerini anlamalıyız ve her ferdin, yeteneklerini olabildiğince artırması için fırsat elde etmesine çalışmalıyız."

"Gaddarlığa boyun eğmektense ölürüm"

1930'lu yıllarda, Avrupa'nın birçok yerinde, insanlara gösterilen sevginin azaldığı, diktatörlüğün yürüyüşe geçtiği ve savaşın ufukta göründüğü bir dönem başladı. Eleanor Roosevelt, barışa inanan biri olduğu halde, tam anlamıyla barışçı değildi.

I. Dünya Savaşı sonrasındaki savaş tiksintisine rağmen, Naziler gibi acımasız düşmanlara karşı, direnmek ve savaşmak gerektiğine inanıyordu.

Geleneksel olarak Amerikalılar, tarafsız kalmayı yeğliyorlardı ve Amerikalıların çoğu, Avrupa'daki anlaşmazlıklar içine girmek istemiyordu. Eleanor ise, böyle düşünmüyordu. "Demokrasiye olan inancımda tarafsız olamam. İnsanların, Mussolini ve Hitler'in baskısı olmadan da, kendi hükümetlerini kendilerinin seçme hakkına sahip olmaları gerektiğine inanıyorum," diyordu. Hatta, Hitler ve Stalin gibi diktatörlerin gaddarlığına boyun eğmektense ölmeyi yeğleyeceğini ve hiçbir yöntem fayda etmezse, Nazilerle savaşmak gerekeceğini söylüyordu.

"Kötü şöhretli gün"

II. Dünya Savaşı'nın ilk iki yılı süresince, Amerika'da tartışmalar sürüp gitti. Franklin D. Roosevelt, 1940 ve 1941 yılının başlarında, tek başına Hitler'e karşı direnen İngiltere'yi, maddi ve manevi açıdan destekledi. Ama Amerikalıların çoğu, 7 Aralık 1941'e kadar savaşmaları gerekeceğine inanmamışlardı: Bir gün, Alman müttefiki Japonya,

1930'larda, Almanya'da, Adolf Hitler'in yükselişi, dünyayı yeniden savaş ve yıkımla tehdit etmeye başladı. Barıştan yana olan Eleanor Roosevelt bile, savaş patlak verince, askerler için çalışmaya başladı.

Pearl Harbor'daki Amerika Birleşik Devletleri donanmasını bombalayana dek.

Meclis'teki konuşmasında Başkan Roosevelt, bu saldırıyı, "Kötü şöhretle anılacak bir gün" olarak niteledi. Bir gecede, Amerika Birleşik Devletlerinin savaşa girmesi kaçınılmaz olmuştu. Franklin, Eleanor'u, Sivil Savunma Bürosu başkanlarından biri olarak atadı. Savaşın ilk haftasında, Eleanor'un yapacak pek çok işi vardı. İlk görevi, Japon saldırısıyla paniğe uğramış Amerikan kentlerini ziyaret etmek oldu. Onun varlığı, insanların sinirlerini yatıştırdı ve Eleanor'un savaş dönemi çabalarının tarzını biçimledi.

Sonraki üç yıl boyunca Eleanor, Müttefikler için sabahtan akşama kadar çalışan, tek kişilik moral yükseltici güç gibiydi.

Barış zamanında, gazetecilerin onun peşinden sürünmesine neden olan olağanüstü dayanıklılığı, iyiden iyiye artmıştı. Bir gün, bombalanan Londra'nın molozları arasından, bomba kurbanlarını hatta Kraliyet ailesinden kişileri kurtarıyor, bir sonraki gün

Eleanor, II. Dünya Savaşı sırasında, Franklin Roosevelt adına hareket etti. Durmaksızın, Avrupa'daki ve Uzak Doğu'daki askerleri ziyarete gitti. Bu resimde, 1942 yılında, Londra kentindeki savaş kurbanlarını kurtaran görevliler arasında görülüyor.

ise Avustralya'daki Amerikan askerlerini ziyarete gidiyordu. Gittiği her yerde, insanların morallerini yükseltmeyi başarıyordu. 1942 yılında, İngiltere'ye yaptığı ziyaret sırasında, İngiltere Başbakanı Winston Churchill ona, "Arkanızda, altından ayak izleri bırakıyorsunuz," demişti. Eleanor, hemen her yerde, hatta cephede bile görünüyordu. İngiliz komandoları, Almanya'nın istila ettiği Dieppe'e yürekli bir kurtarma operasyonu hazırladıkları zaman, bir karikatürde, Eleanor'un onların yanında, yorgun ama ertesi günkü "Günüm" sütunu için yazısını dikte ettirirken ilerlediği gösterilmişti!

Akıntının yönü değişiyor

Eleanor Roosevelt, müttefiklerin hangi değerler için dövüştüklerini hiçbir zaman gözardı etmedi. Pearl Harbour'dan sonra, Japon asıllı Amerikalıların, kamplarda tutulduklarını öğrendiği zaman, bir protesto metni yayımlama cesaretini gösterdi. Kamplarda tutulma haberinin yanlış olduğuna inandığını, çünkü Japon Amerikalıların sadık olmadıklarına ilişkin bir belirti bulunmadığını söyledi. O ateşli günlerin atmosferi içinde, bunları söyleyebilmek büyük yüreklilik isterdi. Ama o, sessiz bir yaşam uğruna, erdemlilik ve haklılıkla ilgili inançlarından vazgeçecek biri değildi.

1943 yılında, savaşın akıntısı, Müttefiklerin güç kazanması yönünde değişmeye başladı. Franklin Roosevelt'in düşünceleri, savaştan sonra, yeni bir dünya kurulması biçimindeydi. Otuzlu yılların Başkanı olan FDR, Amerikan halkı önüne, adalet temeline dayalı, büyük medeni haklar ve insan hakları çıkarmıştı. Şimdi de, insan haklarının, müttefiklerin savaş amacı olmasını istiyordu.

İngiltere lideri Winston Churchill, Nazilerin kazanması durumunda, uygarlığın mahvolacağını ve gezegenimizdeki insanların köleleştirileceğini düşünüyordu. Ünlü Britanya Savaşı öncesinde şöyle demişti: "Biz savaşı yitirirsek, Amerika Birleşik Devletleri de dahil olmak üzere bütün dünya ve inandığımız, önemsediğimiz her şey, yeni bir Karanlık Çağ'ın cehennemine dönüşecektir. Üstelik bu cehennem, saptırılmış yeni bilim nedeniyle uzun ve uğursuz bir dönem olacaktır."

Birleşmiş Milletler

FDR de, bu büyük tehlikenin ayırdına varmıştı. Her iki lider de, Nazilerin planlarının aksine bir tutumu açıkça ortaya koymak istiyorlardı. 1942 yılında, Roosevelt ile Churchill, İngilizlerin ve Amerikalıların "hem kendi topraklarında hem de dünya yüzünde yaşama, özgürlüğe, bağımsızlığa, dini inanca, adalete ve insan haklarını korumaya özen göstereceklerini" vurguluyorlardı. Ve bunun, "Birleşmiş Milletler bünyesi içinde, biçim, özve güç bulmasını" istiyorlardı.

Bu soylu bir davranıştı. Birleşmiş Milletler örgütünü kurmak üzere planlama çalışmaları hemen başladı. İnsan hakları konusu, bu çalışmanın önemli maddelerinden biri olacaktı. Savaş sona erdiği zaman, Nazi ideolojisinin geride bıraktıkları - ölüm kamplarındaki ceset yığınları, moloz haline gelen kentler ve bitip tükenmiş, acılarla dolu bir Avrupa

"Eleanor, bazı davranışları nedeniyle eleştiriler alıyordu...Reklamı yapılan yolculukları, dünyayı gezerek puan toplayan bir kadının görüntüsünden rahatsız olan bazı eleştirmenleri harekete geçirmişti. "Ordunun mazotunu harcayacağına, köşende oturup hanım hanımcık örgü örsene...", "Evinde oturup kocana hizmet etsen daha iyi değil mi?" gibi eleştiriler alıyordu. Ona yazan bazı kişiler ise, "İyi bir eş gibi Franklin'in yanında oturup ona bakmasını ve örgü örerek, tüm öteki kadınlara örnek olmasını" öneriyorlardı. Kimileri için o, "kocasına öğütler veren dişi diktatör" ve "bencil, zevkine düşkün bir kadındı."

J. William T. Young
"Eleanor Roosevelt: Kişisel ve Toplumsal Yaşamı"

Nazi toplama kamplarına giren Müttefik ordularının gördükleri, inanılır gibi değildi. Bu gibi korkunç şeylerin bir daha olmaması için, Eleanor, Birleşmiş Milletler'de insan haklarının kabul edilmesine çalıştı.

görüntüsü - dehşet içinde gözler önüne serildi. Ve korkunç manzara sonrasında insanlar, dünya barışının uygulamaya konmasını istediler.

Eleanor Roosevelt, farkında değildi ama, bu işin büyük yükü onun omuzlarına kalacaktı.

FDR ölüyor

12 Nisan 1945 yılında, kişisel ve ulusal bir felaket yaşandı. Nazilerin teslim olmasından birkaç hafta önce Franklin Delano Roosevelt öldü. Eleanor, ülke ve dünya şaşkınlık içindeydi. Milyonlarca insan, kendi yakınlarını yitirmiş gibi büyük acı yaşadılar. Eleanor da çok üzülmüştü ve ayrıca, kendi yararlı yaşamının da sona ereceğini sanmıştı. Kendine bu kadar güven duymasını, Franklin'in sağladığını söylerdi. Bir arkadaşına şöyle yazmıştı: "Korkuyorum. Şimdi bize kim sahip çıkacak?" Ve bir gazeteciye, üzüntülü ve basit bir şey söylemişti: "Her şey bitti."

Amerikalı şair, Archibald Mac Leish'in dediği gibi,

Eleanor'un öyküsü henüz bitmemişti. Hatta yeni başlamıştı. Çünkü yaşamının bundan sonraki bölümünde, daha önce büyük bir Başkan'ın karısı olan Eleanor Roosevelt, artık kendisi oluyordu. Ve bu davranışıyla, neslinin vicdan anlayışıyla bütünleşiyordu. Üstelik yalnızca kendi ülkesinin değil, daha önce sesi olmayan insanlığın da sesi haline geliyordu.

Üzüntüsüne rağmen, altmış bir yaşındaki Eleanor, yaşamını toparlamayı başardı. "Günüm" sütununu yeniden başlattı, yeni Başkan Harry S. Truman'a ve öteki görevlilere danışmanlık yapabileceğini bildirdi ve geleceği planlamaya başladı. "Kocamın öğütleri ve yol göstericiliği olmaksızın kendimi çok eksik hissetmeme rağmen. yararlı olabilmek için ne gerekiyorsa yapmaya hazırım," demişti. Yeni uluslararası örgütün, yani Birleşmiş Milletler'in, FDR'in umut ettiği gibi geliştirilmesini bekliyordu. Joseph Lash'e göre, "artık o, FDR'in umutları ve ideallerinin savunucusu ve sözcüsü olmuştu."

Nazizmin gerçek korkunçluğu, Dachau toplama kampında ortaya çıkmıştı. Orada, Nazilerin, "ikinci sınıf" insan olarak gördüğü kişiler ve yahudiler, fırınlarda yakılmıştı. II. Dünya Savaşı sonlarında, altı milyondan fazla insanın öldürüldüğü anlaşıldı.

Birleşmiş Milletler delegesi

FDR'in büyük düşü olan Birleşmiş Milletler, yavaş yavaş somut biçimini buluyordu. Şanssız Uluslar Birliği gibi, uluslararası üzüntülerden kaynaklanmıştı ve barışçı bir örgüt olmaya doğru gidiyordu. Önceki örgütten farkı, Amerika Birleşik Devletleri'yle Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin, tam üye olarak kabul edilmesiydi. Franklin Roosevelt'in ölümünden sekiz ay sonra, Başkan Truman, Eleanor Roosevelt'in Londra'daki ilk büyük toplantı olan Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na, Amerika adına katılmasını istedi. Eleanor, bu işe pek hevesli değildi. Diplomatik ve meclis deneyimleri olmadığını söyleyerek önce karşı çıktı, ama sonra kabul etti.

Delegasyondaki deneyimli diplomatlar (bunların arasında daha sonra genel sekreter olacak John Foster Dulles da vardı) Eleanor'un ne kadar etkili olabileceği konusunda kuşkular taşıyorlardı.

Onun en az zarar verebileceği yerde olmasına özen gösterdiler. İnsani, toplumsal ve kültürel konularla ilgilenecek olan III. Komite'nin içine aldılar.

"Franklin Roosevelt'in ölümünden sonra, Eleanor Roosevelt hayranları ve eleştirmenleri, hatta kendisi, yavaş yavaş toplum yaşamından sıyrılarak, "özel ve sade bir yaşam içine" çekileceğini sanmışlardı. Oysa, Roosevelt'in işbirliği içinde olduğu insanların hepsinden daha fazla ön planda kaldı."

Joseph P. Lash
"Eleanor: Yalnız Yıllar"

Savaş, milyonlarca Avrupalının, evsiz ve yoksul kalmasına neden olmuştu. Birleşmiş Milletlerin yapacağı ilk şey, bu insanlara yardım etmek ve onlara yer sağlamak olacaktı.

Daha sonra delegeler, III. Komite'nin, en çekişmeli tartışmaların ele alındığı komite olduğunu ve Genel Kurul'un en ateşli tartışmaları ortasında Eleanor'un yer aldığını şaşkınlık içinde gördüler. Savaştan sonra, dünyadaki insanlar barış, refah ve yeniden yapılanma şansı istiyorlardı. ABD ile Sovyet Rusya arasındaki rekabet, dünyayı gerginliğe ve Soğuk Savaş korkuları içine düşürüyordu. Yıl 1946'ydı ve III. Komite, yeni gerilimlerin oluştuğu bir alana dönüşmüştü.

Vyshinsky ile çarpışma

Savaştan bir yıl sonra, özellikle Almanya'da olmak üzere, Avrupa'nın her yerinde, sığınmacı kampları oluştu. Bu sığınmacılar, Sovyetlerin istila ettiği, Doğu Almanya, Letonya, Polonya, Çekoslovakya, Ukrayna ve Macaristan'dan göç eden insanlarla dolmuştu. Sovyetler Birliği, bu göçmenlerin ülkelerine dönerek cezalandırılmalarını talep ediyordu. Sığınmacılar ise, toplu öldürülme vakaları duyarak korkmuşlardı ve komünist idare altında yaşamak istemiyorlardı.

III. Komite içinde yer alan yorucu uzun tartışmalar ve pazarlıklar sonucunda, konu Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na getirildi. Sovyet delegesi Andrei Vyshinsky, az görülür sertlikte bir rakipti. Amerikan delegasyonundaki daha deneyimli kişiler, onunla yüzyüze gelmekten kaçınıyorlardı. Temsilcileri olarak Eleanor Roosevelt'i öne sürdüler.

Vyshinsky, sığınmacı kamplarındaki insanların Sovyet karşıtı propaganda yaptıklarını söylüyor ve eve dönmeyen sığınmacıların, "hain, savaş suçlusu ya da işbirlikçi" muamelesi göreceklerini ekliyordu. Eleanor, not kullanmadan yaptığı coşkulu konuşmasında, zorlama milliyetçilik içinde,insan haklarının kötüye kullanılmasının doğru olmadığını savundu. Ateşli çıkışlar yapan Eleanor Roosevelt, tartışmayı kazandı ve Sovyetler oylamayı yitirdiler.

Zor işler için yetkin olmak

Eleanor'un başarılı çalışmaları, feminizm için de yararlı olmuştu. Erkek meslektaşları çok etkilenmişlerdi. İçlerinden biri, önceleri, onun seçilmesinden hiç hoşlanmadığını ama şimdi yararlı olduğunu gördüğünü söylemişti. Yaptığı işten hoşnut olan Eleanor ise, bir arkadaşına şöyle demişti: "Her şeye rağmen kadınlar, santim santim ilerliyor..."

Eleanor Roosevelt, bir süre sonra, Birleşmiş Milletler'de en çok çalışan delege ve Amerika Birleşik Devletleri Delegasyonu içindeki en etkileyici üye olarak ünlendi. Tüm gün boyunca yazıları inceliyor, toplantılara katılıyor, herkesle görüşüyordu. Olağanüstü çalışma kapasitesiyle, zarafeti ve sıcaklığı birleştirmeyi başarıyordu. Herkes ondan hoşlanıyor, ona saygı duyuyordu.

"Bana göre olmayan bir iş"

III. Komite'deki başarısının üzerine, Eleanor Roosevelt'in, İnsan Hakları Bildirgesi için hazırlık yapacak BM kurulunda, ABD temsilcisi olması istendi.

Bu görev, FDR'in düşlerinin gerçekleşmesini sağlayacak ve Eleanor'un da yaşamındaki en önemli görevi olacaktı.

"II.Dünya Savaşı öncesinde, insan haklarıyla ilgili genel bir uluslararası yasa yoktu. Bütün ülkelerin hükümetleri, kendi vatandaşlarına diledikleri gibi davranırlardı. Beş yıl süren savaş bu durumu değiştirdi. Yalnızca farklı ırktan oldukları için birçok insan öldürülmüş, sürülmüş, işkence edilmiş, varlıkları ellerinden alınmış ve çocukları kaçırılmıştı. İnsan Hakları Bildirgesi, bir daha insanların, hükümetlerin çılgınlığı yüzünden, böyle kötü davranışlarla karşı karşıya kalmamaları için düşünülmüş ve hükümetler, vatandaşlarına kötü davranırlarsa, hiçbir zaman barışı sağlamanın mümkün olamayacağı bilinci içinde kaleme alınmıştı."

Caroline Moorhead
"Bağımsız" (The Independent)

Birleşmiş Milletler binasının dışında, üye devletlerin bayrakları. Birleşmiş Milletler'in kurulmasıyla, Franklin Roosevelt ve öteki büyük liderler, bir başka dünya savaşını engellemeyi ummuşlardı.

Eleanor kabul etmişti ama yine bu görevi başarıp başaramayacağından kuşku duyuyordu. Kendisine olan güven duygusu eksikliği, çocukluğunda edinmiş olduğu terk edilmiş olma duygularından kaynaklanıyordu. Ta başında Birleşmiş Milletler'de çalışmaktan ürkmüştü. Şimdi de, bütün içtenliğiyle, üniversite eğitimi almamış olduğunu düşünerek, bu iş için yeterli olup olmadığından kuşkulanıyordu. Dünya insanlarının haklarıyla ilgili bir "müsvedde hazırlamak, hepsi birer önemli centilmen olan meslekdaşlarıma kolay görünebilir. Ama bana uygun bir iş olduğunu sanmıyorum,"diye yazmıştı. Oysa, endişelenmesine hiç gerek yoktu.

Ekonomik ve Sosyal Kurul, önemli komisyonlarda çalışması için onu görevlendirmişti ama onu lider olarak oy birliğiyle belirleyen başka üyeler vardı. Sıradan insanların gereksinimlerine gösterdiği sıcaklık ve anlayış, onu tüm akademisyenlerden ve aydınlardan daha yararlı kılıyordu. "Tarihten ve gündelik çağdaş durumlardan yola çıkarak elde edilen düşünceleri sözlere dökmek ve ortalama insanın anlayabileceği hedefler oluşturmak için yardım edebilirim."

Harika bir başkan olmuştu: Sabırlı ve çalışkandı, delegeler arasındaki anlaşmazlıkları yumuşatmayı başarıyordu. Eleanor olmasaydı, işler ilerleyemeyecekti. Bir meslekdaşı daha sonra şöyle demişti: "Bunu başarabilecek bir başka kişi olabileceğine inanamam. O, her ülke delegesinin getirdiği önerileri ince ince analiz ederek, böylesine yoğun çalışmasaydı, İnsan Hakları Bildirgesi olmayacaktı."

Ayrıntılar üzerinde çalışırken

Komisyon üyeleri, yeryüzünün çeşitli köşelerinden geliyorlardı. Onların, felsefelerindeki, inançlarındaki ve ahlak değerlerindeki farklılıklar, her adımda ortaya çıkıyordu. Eleanor, aylar boyunca, satır satır, kelime kelime, pazarlık ederek onları yönlendiriyordu. Ortak noktayı bulmaya çalışıyordu.

"Toplantıya, dünyadaki öteki insanların sorunlarını anlayıp iyi ilişkiler kurma isteğimi, dünyadaki tüm insanlar için iyi niyetlerimi ve işbirliği içinde olduğum bu insanlarla kişisel güven ve dostluk kurma umudumu götürmek isterdim. Çünkü böyle bir anlayış sağlanamazsa, işimiz iki kat daha zor olur."

Eleanor Roosevelt Birleşmiş Milletler'deki çalışmalarıyla ilgili umutlarından söz ederken.

Karşıda: Eleanor Roosevelt, Birleşmiş Milletler'de uzun bir toplantı sırasında.

"Birleşmiş Milletler'deki rolü sırasında, Eleanor Roosevelt, dünya çapındaki ününe, insanlığın dostu olarak yeni bir ün kattı. BM, Cenevre'de toplandığı zaman, onu görmek için gelen insanları, polisler güç zaptetmişlerdi. Paris toplantısı sırasında, Sorbonne'da verdiği konsere, binlerce Parisli gelmiş ve "Dünyanın First Lady'si"ni görmek istemişlerdi."

J. William T. Youngs "Eleanor Roosevelt: Kişisel ve Toplumsal Yaşamı"

"...Eleanor, erkekler dünyasında kaybolmuş, saygılı ve iyi niyetli bir kadın rolünü oynuyordu. Ama o alçakgönüllü tutum altında, otuz yıldır bu işlerde çalışan birinin kazandığı güç vardı. Bu öyle bir sertlikti ki, BM'deki görevi sayesinde ve yalnız olduğunun bilinci içinde, giderek bilenmişti. Gerektiği zaman, yumuşak tutumunu bir anda değiştirip, komitedekileri hizaya sokmayı becerirdi."

J. William T. Youngs "Eleanor Roosevelt: Kişisel ve Toplumsal Yaşamı"

Bildirge'nin Amerika Birleşik Devletleri Bağımsızlık Bildirisi'nden alınmış olan başlangıç cümlesi bile, sorun yaratmıştı. Bu cümlede, "Tüm adamlar eşit yaratılmıştır," yazıyordu. Hintli delege, buraya kadın sözcüğünün de eklenmesi gerektiğini söylemişti ve BM komitesinden bir üye, "adamlar" sözcüğü yerine, "insanlar" sözcüğünün kullanılmasını önermişti. Sonuçta, bu sözcükte karar kılınmıştı.

Bu sorun halledildiği sırada, komünist bir delege "yaratılmıştır" sözcüğüne takıldı. Bu sözcük, Tanrı'nın varlığını ima ediyordu, oysa, komünistler Tanrı'ya inanmıyorlardı. Komite, sonunda, "Tüm insanlar eşit ve özgür doğmuşlardır," biçimindeki cümlede anlaştılar.

Büyük bölünüş

Daha sonraları, Eleanor, Batı ile Üçüncü Dünya Ülkeleri arasında, insan haklarına verilen önemle ilgili farklılığı keşfetti. Yoksul ülkeler, açlığın, hastalıkların, cehaletin ve evsizliğin ortadan kaldırılmasını amaçlıyorlardı. Onlar için, birkaç politik mahkumun haklarından çok daha önemliydi bunlar.

Ve sonra, Eleanor Roosevelt'in, Bildirge'nin tartışılmasında karşılaştığı en büyük sorun ortaya çıktı. Sorun SSCB'yle ilgiliydi. Temel olarak "insan hakları" Sovyetler ile Batılıların bakış açısından farklıydı. Batıda, "insan hakları", politik mahkumiyeti, hapsedilmeyi, işkenceyi yani Sovyet Gulag hapishanesindeki durumları akla getiriyordu. Ama Rus delegeler için "insan hakları"; iş hakkı, sağlık yardımı hakkı, eğitim ve açlıktan kurtulma hakkı demekti. SSBC'nin bakış açısından, batıdaki işsizlik, evsizlik ve yoksulluk, insan haklarının çiğnenmesi demekti.

ABD ve öteki batılı delegelerin isteksizliğine rağmen, Eleanor, iş hakkı,ev sahibi olma hakkı ve sağlık yardımı hakkını, Bildirge'ye ekletti.

Ayrıca, ister bağımsız olsun, ister vesayet altında ya da kendi kendini yönetmeyen bir ülke olsun, ister başka bir egemenlik sınırlaması altında bulunsun, bir kimsenin uyruğunda bulunan ülke ya da alanın siyasal,

Sağda ve izleyen sayfalarda: Bu resimler, ressam Robin Harris tarafından yapılmıştır ve bir serginin parçalarıdır. İnsan Hakları Bildirgesi'ndeki her hak, değişik bir illüstrasyonla gösterilmişti. Bu sergi, insanların kendi haklarından ve bu Bildirge'den haberdar olmaları amacını güdüyordu.

MADDE 1

Her insan özgür; onur ve haklar bakımından eşit doğar. Akıl ve vicdanla donatılmış olup birbirlerine karşı kardeşlik anlayışıyla davranır.

MADDE 2

Herkes; ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka bir görüş, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuş ya da benzeri başka bir statü gibi herhangi bir ayrım gözetilmeksizin, bu Bildirge'de öne sürülen tüm hak ve özgürlüklere sahiptir.

hukuksal ya da uluslararası statüsüne dayanarak hiçbir ayrım gözetilemez.

Ama bir konuda, bir türlü anlaşma sağlanamadı; bireyin özgürlüğü konusuna Sovyetler itiraz ediyordu. Eleanor, bireylerin haklarını korumaya çalışırken, Sovyetler, devletin gereksinimlerinin ön planda olmasının önemini savunuyorlardı.

Bu noktada, Eleanor Roosevelt'in sabrı sınırlarına kadar sınandı. Yenilgiyi kabul etmek istemiyordu. "Ne kadar uzun tartışırsak tartışalım, hiçbir şey Rus delegesinin sözlerini ve oyunu, değiştirmiyor. Dünyadaki en tüketici işti bu," diye yazmıştı.

Ve eklemişti: "Üzerlerinde etkili olacağımı umarak, tüm gerekçeleri yeniden gözden geçirmek ve tartışmak için kararlıyım. Sabrım elverirse, bir yıl içinde, Rusların da aynı noktaya geleceğini umut ediyorum."

Bütün insanlar için Magna Carta

Bildirge, çağımızın en önemli belgelerinden biridir: "İnsan hakları için umursamazlığın ve küçümsemenin, insan vicdanını çok rahatsız ettiği" bir dönemden sonra, insana adalet ve onur sağlamaya çalışan bu haklar, bir umut duası gibidir. Yalnızca, gaddarlığı ve baskıyı yok etmek için, gerekli insan erdemliliğini anlatan iki uzun sayfa hazırlanmıştır. Bir gözlemcinin dediği gibi, "zamanımızın en temel, en güçlü, en etkileyici, kişilerin haklarını ve ulusların görevlerini tam olarak belirleyen bir belgedir."

"Her insanın, düşünce, vicdan ve inanç özgürlüğü vardır," diyordu maddelerden biri. Bir başkası, "Her insanın, yaşama, özgürlük ve güvende olma hakkı vardır," diye yazıyordu. Maddeler; özel yaşam, demokrasi, eğitim, kültür, sağlıklı yaşam standardı, evlilik ve aile kurma, çalışma, eziyetten kaçma, mülk edinme, özgürce dolaşma, ulusunu seçme haklarını net olarak açıklıyordu. Herkesin uygulanmayan insan haklarına karşı korunma ve adil yargılanma hakkı vardır. "Herkes yasalar önünde eşittir ve hiçbir ayrım gözetilmeksizin yasaların koruması altındadır."

"Her insan, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, politik ya da başka düşünce, ulusal ya da toplumsal kökenler, varlık,

MADDE 3

Herkesin yaşama ve kişisel özgürlük ve güvenlik hakkı vardır.

MADDE 4

Kimse, kölelik ya da kulluk altında tutulamaz; her türlü kölelik ve köle ticareti yasaktır.

MADDE 5

Hiç kimseye işkence ya da zalimce, insanlık dışı ya da onur kırıcı davranış ya da ceza uygulanamaz.

MADDE 6

Herkesin, nerede olursa olsun yasa önünde bir kişi olarak tanınma hakkı vardır.

MADDE 9

Hiç kimse keyfi olarak yakalanamaz, tutuklanamaz ve sürgün edilemez.

MADDE 10

Herkesin hak ve yükümlülükleri belirlenirken ve kendisine herhangi bir suç yüklenirken, tam bir eşitlikle bağımsız ve yansız bir mahkeme tarafından hakça ve açık bir yargılanmaya hakkı vardır.

MADDE 11

(1) Kendisine bir suç yüklenen herkesin, savunması için gerekli olan tüm güvencelerin tanındığı bir açık yargılanma yoluyla yasaya göre suçluluğu kanıtlanana değin suçsuz sayılma hakkı vardır.

(2) Hiç kimse işlendiği sırada ulusal ya da uluslararası hukuka göre bir suç oluşturmayan herhangi bir eylem ya da kusurdan dolayı suçlu sayılamaz. Kimseye suçun işlendiği sırada uygulanabilecek olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

doğum ve başka farklılıklar gözetilmeksizin, bu Bildirge'de yazılı olan haklar ve özgürlüklerden yararlanma hakkına sahiptir."

Bildirge kabul ediliyor

1948 yılında, Paris'deki Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda, Bildirge'nin oylanmasından önce Eleanor Roosevelt bir konuşma yaptı. Bu, son engel oluyordu: Bunun tarihsel bir an olduğunu biliyordu. "Bugün, hem Birleşmiş Milletler'in yaşamında, hem de insanlığın yaşamındaki büyük bir olayın eşiğinde duruyoruz. Bu İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, dünyanın her yerindeki insanlar için uluslararası bir Magna Carta haline gelebilir. Bu Bildirge'nin Genel Kurul tarafından kabul edilmesinin, 1789'da Fransız Devrimi sonrasındaki insan haklarının ilanı ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Haklar Yasası'nın kabulü ve dünyanın başka ülkelerinde, başka zamanlarda kabul edilen bildirgeler gibi önemli bir olay olarak değerlendirilmesini umut ediyoruz.

Birçok konuda anlaşmaya varmakta çok zorluk çektiğimiz bir zamanda, insan hakları konusunda, elli sekiz ülkenin bir araya gelerek, büyük oranda anlaşma sağlamaları çok önemlidir. Bu, daha önceden, Birleşmiş Milletler tüzüğünde bildirilmiş olan, insanı daha yüksek bir yaşam düzeyine ve daha geniş özgürlüklere ulaştırma isteğinin kanıtı olarak görülmelidir."

Eleanor Roosevelt'in umutlarına karşılık, Genel Kurul, Bildirge'yi hemen onaylamadı ve yine satır satır tartışarak onaylamak istedi. Bu oylama seksen beş toplantı boyunca sürdü. Gerçekten zorlu bir deneyimdi ve Sovyetlerin sözler üzerindeki aşırı hassasiyeti yüzünden, her şeyin suya düşmesinden korkuluyordu.

10 Aralık 1948'de, Palais de Chaillot'da, Genel Kurul, Bildirge'yi oyladı. Sovyetler Birliği, hâlâ pek mutlu değildi ama sonunda Sovyet delegeleriyle Doğu Bloku delegeleri, Bildirge aleyhine oy vermektense, çekimser kalmayı yeğlediler. İki ülke daha onlara katıldı. Biri Suudi Arabistan'dı, çünkü, Suudi

MADDE 16

(1) Yetişkin erkeklerle kadınların, ırk, uyrukluk ya da din bakımından herhangi bir sınırlama yapılmaksızın evlenmeye ve bir aile kurmaya hakkı vardır. Evlenirken evlilik sırasında ve evliliğin bozulmasına ilişkin hakları eşittir.

(2) Evlilik ancak, istekli eşlerin özgür ve tam oluruyla yapılır.

(3) Aile, toplumun doğal ve temel birimidir ve toplum ile Devlet tarafından korunur.

MADDE 18

Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak, din ya da inancını değiştirme özgürlüğünü ve din ya da inancını tek başına ya da topluca ve açık ya da özel olarak öğretme, uygulama, ibadet ve gözetim yoluyla açıklama özgürlüğünü içerir.

Arabistan delegeleri, krallarının din değiştirme hakkına itiraz edeceğine inanıyorlardı. Ayrıca, Güney Afrika, Bildirge'ye olumlu oy vermemişti. Sonuçta, Bildirge, kırk sekiz lehte oyla kabul edildi. Sekiz çekimser oy vardı, iki ülke hiç katılmamıştı. Önemli olan Bildirge'nin kabul edilmesiydi ve sonuçta bunu başarmışlardı. İnsanlık için önemli bir adım atılmıştı.

Yalnızca ilk adım

Bu kadar güzel hazırlanmış bir kararı, uluslararası bir forumdan geçirmek müthiş bir coşku yarattı. Ama altmış dört yaşındaki Eleanor, Bildirge'nin geçmesini yeterli bulmuyordu. İnancına göre, bu Bildirge'nin, gezegenimizde yaşayan her insan üzerinde uygulanması önemliydi. Aksi takdirde hiç kimsenin işine yaramayacaktı.

On yıl sonra, 1958'de, şöyle yazmıştı: "İnsan hakları, aslında nerede başlamaktadır? Küçük yerlerde, evimizin yakınında - buralar öylesine küçüktür ki, haritada görülmez. Ama oralar, bireyin dünyasını oluşturur; oturduğu mahalle; okuduğu okul; çalıştığı fabrika, çiftlik, büro. İşte buralarda, her adam, kadın ve çocuk eşit haklar ve eşit fırsatlar ister. Ayrımcılık yapılmaksızın onurunun gözetilmesini talep eder. Bunların, yakın çevremizde öneme sahip olmaksızın, dünya çapında öneme sahip olmalarını bekleyemeyiz. Evimize yakın çevrede, bu hakların gözetilmesine yakın ilgi göstermezsek, dünyadaki insanların haklarına önem verilmesini boşu boşuna bekleriz."

Birleşmiş Milletler'in içinde, yıllar geçtikçe ilerlemeler kaydedildi. 1966 yılında Birleşmiş Milletler, İnsan Hakları Bildirgesi'ni tamamlayıcı nitelikte, ekonomik, toplumsal, medeni ve politik hakları belirleyen iki yasa kabul etti. 1976'da, tümü birleştirilerek, uluslararası bir yasa haline getirildi.

Ayrıca, özellikle, soykırım ve işkence konusunda çalışmak üzere, BM, İnsan Hakları Daimi Delegasyonu Avrupa'da ve Amerika Birleşik Devletleri'nde kuruldu. BM'in, 1989 yılında yaptığı son çalışma, "Çocuk Hakları Yasası"nı ortaya çıkarmak oldu.

"Bildirge, harika bir belgedir. İyi yazılmış ve nettir. İnsan haklarıyla ilgili her türlü düşünceyi içermektedir ve şimdiye dek kimsenin reddedemediği ahlaki değerler üzerine oturtulmuştur. İdealleri, bugün de, 1948 yılında olduğu kadar geçerlidir."

Caroline Moorhead
"Bağımsız" Bildirge'nin 40. yıldönümünde.

İnsan hakları tanınmıyor

"Bildirge, kimsenin önceden görmediği kadar önemli oldu. Öyle çok benimsendi ki, artık birçok ulusun kendi yasası olarak kabul edildi."

John Humphreys
İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ni hazırlayanlardan biri

Birçok hükümet, Bildirge'nin açıkça ortaya koyduğu hakları tanımaya yanaşmadılar. 1960'larda, Endonezya'daki Suharto rejimi, Şili, Arjantin, El Salvador, 1970'li yıllarda Uganda'daki İdi Amin rejimi ve 1980 ile 1990'larda Irak'taki Saddam Hüseyin rejimi, BM İnsan Hakları Bildirge'sini tanıdıklarını söylerken, öte yandan insanlarına işkence ettiler ve onları öldürdüler.

Eleanor Roosevelt, otuz yıl daha yaşamış olsaydı, BM'in başarısızlığa uğramasından büyük üzüntü duyardı. Çünkü Birleşmiş Milletler, koyduğu prensipleri korumada güçsüz ve kararsız kalmıştır.

Yine de, Eleanor Roosevelt'in gerçekleştirmek için çabaladığı İnsan Hakları Bildirge'si, dünyanın daha iyiye doğru gitmesinde büyük rol oynamıştır. Mesajı, dünyadaki her ülkenin politik yaşamı içine girmiştir ve bu etki her geçen gün artmaktadır. Birçok ülkede, tek tek vatandaşlar BM, İnsan Hakları Bildirgesi altında korunma ve hak talep edebiliyorlar. Kendi ülkelerinde mahkemeye gidip haklarını arayabilirler ya da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurabilirler.

BM'in, insan haklarının çiğnenmesini önleyemediği yerlerde, başka bağımsız kuruluşlar ortaya çıkmış ve insanlara yardıma koşmuştur. Bunlardan birisi, İngiliz Avukat Peter Benenson tarafından, 1961 yılında kurulmuş olan Af Örgütü'dür.

Zamanından önde

İnsan haklarına olan tutkulu inancıyla Eleanor Roosevelt, zamanından kırk yıl öndeydi. Bugün, onun sayesinde, İnsan Hakları politik yaşamımızın içine girmiştir. 1940'larda, insan haklarına önem vermeyen ülkeler, yabancıların kendi ülkelerinin içişlerine "karışamayacaklarını" iddia ederlerdi. Ve bu şemsiye altında suçlu buldukları vatandaşlarına her türlü kötülüğü, kimseye hesap vermeden yapabileceklerini düşünürlerdi. Bugün, çok az ülke bunu yapabilir. O zamandan bugüne, dünyadaki düşünceler değişti. Bugün birçok kişi, Eleanor'un o zaman düşündüğünü;

"Kırk yıl önce, Birleşmiş Milletlere katılmış olan hükümetler, dünyaya tarihsel bir söz verdiler: Tarihte ilk kez, tüm insanların, özgür hakları ve onurları açısından eşit olduklarını ilan ettiler. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin verdiği sözdü bu... Bu söz tutulmadı."

Franca Sciuto
Uluslararası Af Örgütü

İnsan Hakları Bildirgesi, ırkçı önyargılar, eziyet ve kendi ülkelerinin politik sistemine karşı çıkan vicdan mahkumlarının haklarını da savunuyordu. Üstte: Küba'da, hapiste çürüyen bir mahkum, günün sıkıntısını atabilmek için dama oynuyor.

Sağda: Amerika Birleşik Devletleri'nde bile, ırkçı ayrımcılık hâlâ sürüyor. Klu Klux Klan denen ırkçı örgüt, siyahları tehdit eden törenler yapar.

yani insanlığımızın, dünyadaki tüm insanları birbirine bağladığını düşünüyor. Bu doğrultuda, ülkedeki vatandaşların haklarını İnsan Hakları Bildirgesi'ni göz önünde tutarak belirliyor.

Yeni bir yüzyıl yaklaşırken, demokrasi ve insan hakları isteyen insanların isyanları nedeniyle, dünyanın birçok yerinde gaddarlık sona ermektedir ve daha adil yöntemler oluşmaktadır.

1989'da, Romanya, Çekoslovakya ve Polonya'daki barışçıl devrimler ve Çin'de, Tiananmen Meydanı'nda öldürülen öğrenciler ve işçiler, bu örneklerden bazılarıdır. 1986'da, Ferdinand Marcos'u deviren Filipinlerde'de durum aynıydı. Bu ülkelerdeki olaylarda, Eleanor Roosevelt ve onun gibi insan hakları adına çalışmış insanların rolleri büyüktür.

Eleanor Roosevelt, uluslararası sevilen ve beğenilen

1948'de kabul edilen İnsan Hakları Bildirge'sinden bu yana uzun yıllar geçtiği halde, Birleşmiş Milletler, bu Bildirge'yi imzalamış olan ülkelerin kendi vatandaşlarına yaptığı gaddarlıkları hâlâ önleyemedi. Kamboçya'da çekilmiş bu fotoğrafta, toplu katliam kurbanlarının gömüldüğü çukur açılırken, şaşkınlık içinde bakan siviller ve askerler görülüyor.

Senatör Joe McCarthy. 1950'lerin başında, McCarthy, politikada ve toplumsal yaşamda komünist "sanılan" kişiler için cadı avları düzenlemekten sorumludur. Eleanor, ona açıkça karşı çıkabilen birkaç liderlerden biriydi.

"Benim Theodore Roosevelt amcama benzeyen bir yanım var. Ben de onun gibi mücadeleden hoşlanırım ve kaç yaşına gelirsem geleyim, ateşin başında hareketsiz oturmaktan mutlu olamam."

Eleanor Roosevelt

biri olmayı sürdürdü. Onun barış ve hoşgörü çabalarına, insanların verdiği sıcak destek, onunla, sıradan insanlar arasında güçlü bir bağ kurulmasına neden olmuştu. Ama onun bu idealizmi ve iyimserliği, hükümetler tarafından paylaşılmıyordu.

İnsan Hakları Bildirgesi'nin geçirilmesi, dünyadaki insan haklarının ihlal edilmesine karşı, daha birçok uluslararası karar ve yasanın ilk adımıydı.

Dünyadaki hükümetlerin, insan haklarına saygı duymaları için yapılması gereken daha ayrıntılı başka yasalar, Birleşmiş Milletler'den yavaş yavaş geçecekti. Bu durum, bazı hükümetleri çok tedirgin etti. Hükümetler, bazı alanlarda güçlerini yitirmekten pek hoşlanmazlar. Eleanor'un kendi hükümeti bile, bu konuda çok dikkatli davranıyordu. Hükümetinin tereddütlü davranışlarını gören Eleanor, bundan büyük rahatsızlık duymuştu. Gazetedeki sütununda, "İnsan hakları konusunda bu kadar isteksiz davranırsak, kendimizi SSCB ile, aynı duruma düşürüyoruz demektir," diye yazmıştı.

ABD, insan haklarına sırtını dönüyor

1952 yılında durum iyice kötüleşti. Amerika Birleşik Devletleri'nde farklı bir hükümet iş başına gelmişti. Eski tutucu general ve savaş kahramanı Dwight D. Eisenhower seçimleri kazanarak, Truman'ın yerini almıştı. Amerika Birleşik Devletleri'nin, Birleşmiş Milletler'e bu kadar bağlı olmasına itirazları vardı. Dışişleri Bakanı, John Foster Dulles da, onun fikirlerine katılıyordu. Daha önceleri, Eleanor'un Birleşmiş Milletler'deki meslektaşlarından biriydi, ama sonraları politikanın sağ kanadına kaymıştı. Eisenhower'ın yaptığı ilk işlerden biri, Eleanor Roosevelt'in Birleşmiş Milletler'den istifasını istemek oldu. Amerika Birleşik Devletleri'nin, Birleşmiş Milletler'de insan haklarıyla ilgili yasalar konusunda aktif rol almasını istemiyor ve böyle bir yasayı onaylamıyordu.

Eleanor şaşırıp kalmıştı. "Brickers (Bir başka sağcı politikacı) ve McCarthy'lere satıldık. Dünya yüzündeki insan hakları ve özgürlükleriyle ilgili yönetimimiz adına utanç verici bir durum. Büyük iddialarımız var ama, devlet adamlarımız bu sözlerden utanacaklar diye endişeleniyoruz," demişti.

Eleanor - yeniden bir vatandaş

Başkan Eisenhower'ın, Eleanor Roosevelt'in Birleşmiş Milletler'den istifasını istemesi, birçok kişiye garip görünmüştü. BM'deki çalışması ve öteki ülkeleri yönlendirmesiyle tanınan Eleanor'un ayrılması, hem yeni hükümet başkanı, hem Amerika, hem de dünya için acı bir olaydı.

Ama Eleanor Roosevelt, bunu pek de önemsememişti. Tersine, onaylamadığı bir politikayı orada temsil etmekten kurtulduğu için memnundu. Zaten, bir ünvana ya da resmi büroya gereksinimi yoktu. O, kendi adına dünya çapında ünlü biri olmuştu.

İnsan hakları ve Birleşmiş Milletler için çalışmayı bırakmayı reddetti. Artık altmış sekiz yaşındaydı ama Birleşmiş Milletler'in Amerika'daki kuruluşu için gönüllü çalışmaya talip oldu ve yazar, radyo yapımcısı ve ABD'nin dünyadaki gönüllü elçisi haline geldi.

Eleanor Roosevelt, başkalarına yardım etmek için, yine o efsanevi gücünü ve becerilerini kullanmaya başladı. Yardımcı olabileceği her yere gitmeye ve her türlü bölgesel ya da dünya sorununu çözmeye hazırdı. 1957 yılında, bir türlü yakalanmayan Sovyet lideri, Nikita Khruschev ile bir röportaj olanağı bulunca, hemen bu işe atladı.

Soğuk Savaş nedeniyle, Eleanor Roosevelt, iki büyük ülkenin sürekli diyalog içinde olmalarının önemine inanıyordu. Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki soğuk savaş giderek tırmanmış ve henüz birbirlerine nükleer bombalar atmadılarsa da, çok tehlikeli aşamalara gelinmişti. Bu yüzden, röportaj çok önemliydi. Bu röportaj alışılmış bir röportajdan çok, iki dünya lideri arasındaki bir görüşme gibiydi. Bu görüşme, iki buçuk saat kadar sürdü ve en güncel konular üzerinde konuşuldu: Soğuk Savaş, nükleer silahlar yarışması ve Orta Doğu sorunları. Bu sorunlarda ABD, İsrail'den yana, SSCB ise, Araplardan yana tavır koymuştu ve SSCB, kendi

"Bir hafta içinde, Eleanor toplum içine çıkmak üzere, yüz davet almıştı. Çoğunu geri çevirmek zorunda kalmıştı ama günde üç, dört toplantıya katılıyordu. Bir bahar sabahı, Bryn Mawr'da bir kahvaltı konferansıyla başlıyor, Phileadelphia'dan trene binerek New York'a, okul çocukları için fon oluşturma yemeğine katılıyor, sonra Poughkeepsie'ye gitmek üzere arabaya binip Birleşmiş Milletler'le ilgili konuşmak üzere Vassar'a gidiyor ve sonunda, evine dönüp acele bir akşam yemeği yiyordu. Daha sonra, yine Poughkeepsie'deki Kız İzciler törenine katılıyordu. Tüm günleri böylesine doluydu."

J. William T. Youngs "Eleanor Roosevelt: Kişisel ve Toplumsal Yaşamı"

Karşıda: Eleanor, yaşlılıkta Hyde Park evinin bahçesinde otururken. Aslında, pek az otururdu. Yaşamının sonlarına dek, dolu bir yaşamı vardı ve her zaman başkalarının gereksinimlerine ve uluslararası olaylara ilgi gösterdi.

Yahudilerine kötü davranmaktaydı.

Görüşme bitince Eleanor, Khruschev ve ailesiyle yemek yedi. "Gazetelerimize, dostça bir görüşme yaptığımızı söyleyebilir miyim?" diye sormuştu Khruschev ayrılırken. Eleanor, "Dostça bir sohbet yaptığımızı ama birbirimizden farklı düşündüğümüzü söyleyebilirsiniz," diye yanıtlamıştı. Sovyet lideri gülerek, "Ama birbirimizi vurmadık!" demişti.

"Yaşam, yaşamak içindir"

Artık neredeyse yetmiş yaşına gelen Eleanor Roosevelt'in, dünyanın çeşitli ülkelerine yaptığı yolculuklar için gerekli olan enerjiyi, gençlerin bulması bile zordu. Gittiği her yerde, bir dünya lideri olarak karşılanıyordu. Her zaman kalabalık insan grupları çevresini alıyordu. Yugoslavya'ya gittiğinde, onların eski komünist lideri Marshal Tito'dan çok etkilenmişti. Japonya'ya gittiğinde, Japon kadınının, ikinci sınıf vatandaş muamelesi görmesine şaşırmış ve atom bombasının atılmış olduğu Hiroşima kentini ziyaret etmişti. İsrail'i, Orta Doğu'nun başka ülkelerini, Hindistan'ı ve Başbakanı Pandit Nehru'yu ziyarete gitmişti. Gittiği her yerde, bir sıcaklık duygusu yaydı ve barışa ne kadar gereksinimiz olduğunu vurguladı.

Eleanor'un ailesi ve dostları artık yavaşlaması gerektiğine inanıyorlardı. Muhafazakâr Cumhuriyetçi Parti'ye oy vermesi ne kadar olanaksızsa, kenara çekilip oturması da o kadar olanaksızdı. Dinlenme düşüncesine karşı çıktı. "Kaç yaşına gelirsem geleyim, ateş başında öylece oturup duramam. Yaşam, yaşamak içindir. Merak her zaman canlı tutulmalıdır. İnsan, nedeni ne olursa olsun, yaşama sırtını çevirmemelidir," diyordu.

"Başka hangi insan, öteki insanların yaşamlarını böylesine etkilemiş ve değiştirmiştir? Bir insan yaşamının etkisini ölçmek için, bundan iyi değerlendirme olabilir mi?"

Adlai Stevenson
Amerikalı politikacı

Yeniden Birleşmiş Milletler'e

Ülkesinde, yazdığı gazete sütunu hâlâ ilgiyle izleniyordu ve televizyonda "talk show" öncüsü olmuştu. Hatta birinde, Albert Einstein'ı ağırlamıştı. Yetmiş beş yaşındayken, Brandeis Üniversitesi'nde konuk öğretmen olarak yeni bir iş edinmişti. Kendisine verilmek istenen "profesör" ünvanını, hak etmediğini

"Özgürlüğe ve eşitliğe olan derin inancını büyük kararlılıkla sürdürmesi, insanlığa yaptığı en büyük katkıdır. Kimsenin, kadın, çocuk, yabancı, yoksul ya da ülkesiz sığınmacı olması nedeniyle,acı çekmesini kabul edemezdi."

Jean Monnet, Eleanor Roosevelt'e Nobel Barış Ödülü'nü veren Fransız diplomat

"Karışık bir dünyada yaşıyoruz. Anlayış kapasitemizi, ilgimizi genişleterek, açlığın soyut bir şey değil, aç bir mide olduğunun bilincine vararak davranırsak, zihnimizi, her yandan gelen hava ve ışığa açılmış bir pencere gibi düşünürsek, dünyadaki kargaşayı azaltmak yolunda büyük adımlar atmış oluruz."

Eleanor Roosevelt

öne sürerek reddetmişti. Çalışmaktan vazgeçmek niyetinde değildi. "Katkıda bulunmayı bıraktığınız an, ölmeye başlarsınız. Mutlu ve hoş bir şekilde yaşlanmak için, yararlı olduğunuz bir işi mutlaka yapmanız gerektiğine inanıyorum," diyordu. 1961'de, ölümünden bir yıl önce, Eleanor Rossevelt, yetmiş yedi yaşında olmasına rağmen hâlâ Amerika'nın "en beğenilen kadını" seçiliyordu ve herkesin sevgili teyzesi ya da büyükannesiydi.

O yıl, John F. Kennedy, başkan seçildi ve Eleanor'u yeniden Birleşmiş Milletler'e delege olarak atadı. Birleşmiş Milletler'deki yerini almak üzere salona girdiği zaman, tüm delegeler ayağa kalkıp, onu dakikalarca alkışladılar. Bu davranış daha önce, ne ona ne de bir başka delegeye gösterilmişti ve Eleanor'un yaşamının en gurur duyduğu anlarından biriydi.

Eleanor'un ölümü

Geçen yıllar Eleanor'u yıpratmıştı. Bu kez, Birleşmiş Milletler'de, uzun süre oturacak ve izleyecek enerjiyi bulamıyordu. Sağlığı bozulmaya başlamıştı. 1962'de, uzun süreli araştırmalar ve tahlillerden sonra yakın dostu Dr. David Gurewitsch, onun az görülen bir kan hastalığı çektiğine karar verdi. Hastanede kan nakli yapıldı ama o sürekli hasta görünmekten nefret ediyordu. Yaşamı boyunca onurlu yaşadığı gibi onurlu ölmek istiyordu.

Eleanor Roosevelt, 7 Kasım 1962'de, yetmiş sekiz yaşında öldü ve Hyde Park evinin gül bahçesine, kocasının yanına gömüldü. Dünyanın her yerindeki liderlerden baş sağlığı dilekleri geldi ve dünyadaki birçok insan tarafından saygıyla anıldı.

Hiçbir mezar taşı, hiçbir anı yazısı ölümünden birkaç gün sonra çizilen bir karikatür kadar, onun yarattığı sevgiyi anlatamazdı. St.Louis gazetesinde çıkan bu karikatürde, cennetin beyaz bulutları üstüne oturmuş melekler onu bekliyordu. Bu sahne, yıllarca dünyada, yolculukları sırasında onun yolunu beklemiş olan kalabalıkları andırıyordu. Meleklerden birinin yüzü aniden aydınlanıyor ve:

"İşte O!" diyordu.

"Her zaman anımsayacağım Eleanor Roosevelt, yumuşak, anlayışlı, her zaman ince ve yaptığı her işi, büyük bir ciddiyet ve cazibeyle yapan bir kadındı."

Helen Gahagan Douglas
"Anımsadığımız Eleanor Roosevelt"

Sözlük

Ayrımcılık: Genellikle siyah insanların beyazlardan ayrılması anlamına gelen, insan grupları aralarında farklılık gözetilmesini anlatır. Bu durumda, her grup için farklı yaşam biçimleri önerilir.

Birleşmiş Milletler: (BM) Uluslararası güvenlik, barış ve işbirliği sağlanması amacıyla kurulmuş bir örgüt. Uluslar Birliği adlı örgütün bir devamı olarak 1945 yılında kurulmuştur. Eleanor Roosevelt'in BM'deki ilk görevi, Genel Kurul'a katılmaktı. 1946-48 yılları arasında, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ni hazırlamak için kurulmuş olan komitenin başkanlığını yaptı.

Blok: Aynı çıkarlar için birleşmiş bir grup insan, parti ya da ulus.

Cumhuriyetçi: ABD'de, ülkenin önemli partilerinden biri olan Cumhuriyetçi Parti üyesi. 1845 yılında kurulmuş olan Cumhuriyetçi Parti, köleliğe karşı çıkmıştı, şimdiyse iş çevrelerinin partisi olarak bilinmektedir.

Çocuk felci: Beyni ve omuriliği etkileyen ve kötü sonuçlar doğuran bulaşıcı bir virüsün neden olduğu hastalık. Franklin D. Roosevelt, otuz dokuz yaşında bu mikrobu alarak felç olmuştu.

Demokrasi: İnsanlar ya da delegeler tarafından yönetilen hükümet. Aynı zamanda, bu şekilde yönetilen ülke.

Demokrat: ABD'de, ülkenin önemli iki büyük partisinden biri olan Demokrat Parti üyesi. Bugün, Demokrat Parti, çalışan halkın partisi olarak görülmektedir. Franklin D. Roosevelt, 1910 yılında, ilk kez New York kenti Demokrat Parti adayı olarak ortaya çıkmıştı. Daha sonraları, dört kez üst üste Başkan seçildi.

Faşist: Aşırı sağ kanatta olan ve demokrasi karşıtı olan herkese verilen bir ad. Esas faşistler, Benito Mussolini'nin liderliğinde toplanmıştı.

Gaddarlık: Gücü, haksız ve hainçe kullanmak.

Hitler, Adolf: (1889-1945) Avusturya'da doğan Almanya Nazi Partisi lideri. 1934'te Almanya diktatörü oldu ve 1939'da Polonya'yı istila ederek II. Dünya Savaşı'nın başlamasına neden oldu.

İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi: 1950'de kurulmuş olan İnsan Hakları Koruma Kurulu'nun ihlal edilmesi üzerine 3 Eylül 1950'de kurulan mahkeme.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi: Birleşmiş Milletler bünyesi içinde, 1948 yılında kabul edilen ve her yaşayan kişinin, ekonomik, kültürel ve politik haklarını savunan bildirge. Bu haklar arasında, yaşama, özgürlük, eğitim, hareket özgürlüğü ve eşitlik gibi haklar vardı.

Komünizm: Kişisel mülk edinme yerine, ortak paylaşımı isteyen bir politik hareket. Komünizm rejiminde, teoriye göre, varlık eşit paylaşılacak ve toplumdaki insanlar yeteneklerine göre çalışarak, paylarını alacaklardı. ABD'de, 1950'li yıllarda, Senatör McCarthy, komünist ya da komünizm yandaşı olduğundan kuşkulanılan herkesi cezalandırmak için vatandaşlarını bir cadı avına sürükledi.

Küba füze krizi: Sovyetler Birliği'nin, Küba Karayip adalarında bir füze üssü kurmasından sonra, 1962'de ortaya çıkan kriz. 22 Ekim'de, ABD, Sovyet üssünün kaldırılmasını isteyerek Küba'ya ambargo koydu.

Meclis: ABD'nin yasa yapan ulusal kurulu. Senatörler ve Delegeler'den oluşan iki ayrı bölümü vardır.

Mussolini, Benito(1883-1945): 1922'de, İtalya'da, iktidara gelmiş olan Faşist Parti'nin kurucusudur. 1925'ten başlayarak, ülkeyi diktatörlükle yönetti. 1940 yılında, Hitler'in yanında, II. Dünya Savaşı'na katıldı.

Müttefikler: I. Dünya Savaşı'nda, Almanya'ya karşı birleşen yirmi üç ülke, Avusturya-Macaristan, Türkiye ve Bulgaristan. II.Dünya Savaşı'nda, Almanya, İtalya ve Japonya'ya karşı birleşen kırk dokuz ülke. II. Dünya Savaşı müttefikleri, Birleşmiş Milletler'in kurucuları oldular.

Nazi: Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi üyesi. 1919'da Almanya'da kurulmuştu ve 1933'te, Adolf Hitler başkanlığında iktidara gelmişti. Ülke ekonomisini devlet yoluyla kontrol etmeyi amaçlayan Naziler, yahudilere karşı nefret duyuyorlar ve ırklarının üstünlüğünü savunuyorlardı.

Propoganda: Bir düşünceyi ya da inancı yaymak için kullanılan yöntem.

Senato: ABD'de Meclis'in daha üstteki bölümü. "Senatör" denen yüz üyesi vardır.

Sığınmacı: Savaştan, eziyetten ya da doğal felaketlerden kaçarak bir başka ülkeye sığınan insanlar.

Soğuk Savaş: II. Dünya Savaşı'ndan sonra başlayan, Sovyetler Birliği ile Batı dünyası arasında sürüp giden (daha çok askeri) gerilim.

Soykırım: Bilinçli olarak bir ırkı yok etme çabası. 1976'da, Birleşmiş Milletler'de, İnsan Hakları Evrensel Yasası'yla yasaklanmıştır.

Stalin, Joseph (1897-1953) 1928-1953 yılları arasında Sovyetler Birliği'ni yöneten lider. 1930'larda, kendisine muhalif olan tüm politikacıları ve rakiplerini öldürtmüştü.

Uluslar Birliği: I. Dünya Savaşı sonrasında kurulmuş, gelecekte dünyada barış sağlamayı uman, uluslararası çıkarların ulusal çıkarlardan önce gelmesini amaçlayan uluslararası bir birlik. II. Dünya Savaşı'na kadar bile devam edememiş ve yerini Birleşmiş Milletler'e bırakmıştır.

Önemli Tarihler

1884 11 Ekim: Anna Eleanor Roosevelt, New York'ta doğar. Yaşamı boyunca, Eleanor Roosevelt olarak bilinecektir.

1899 On beş yaşındaki Eleanor, İngiltere'deki Allenswood okuluna gider.

1902 Eleanor Roosevelt, ABD'ye döner.

1905 17 Mart: Eleanor, uzaktan kuzeni olan Franklin Delano Roosevelt (FDR) ile evlenir.

1906 3 Mayıs: Rooseveltlerin altı çocuğundan ilki doğar.

1909 Rooseveltlerin üçüncü çocuğu Franklin ölür. Henüz yedi aylıktır.

1914 I. Dünya Savaşı başlar ve 1918 yılına kadar sürer. ABD, savaşa 1917'de katılır ve Eleanor savaşta yardımcı olmaya çalışır.

1920 Uluslar Birliği, İsviçre Cenevre'de kurulur.
Eleanor Roosevelt, Kadın Seçmenler Birliği'ne katılır.

1921 Ağustos: FDR, çocuk felcine tutulur ve felç olur.

1923 Temmuz: Eleanor Roosevelt, dünya barışı için çözüm arayan bir ödül için çalışır.

1927 Marion Dickerman ile birlikte, New York'taki Todhunter Okulu'nu satın alarak, orada tiyatro, edebiyat ve Amerikan tarihi dersleri vermeye başlar.

1928 FDR, New York valisi olur. Eleanor, onun temsilcisi gibi hareket eder ve politikaya iyice bulaşır.

1932 FDR, ABD başkanı seçilir. First Lady Eleanor Roosevelt, kadın hakları, toplumsal sorunlar ve dünya barışı için çalışır.

1933 Ulusal Gençlik Örgütü'nü kurar ve bu yolla, "Depresyon" sırasında gençlere eğitim vererek iş bulmayı amaçlar.
Eylül: Eleanor, Batı Virginia'daki kömür madencileri için başarılı olmayan bir projeye girişir.

1935 31 Aralık: Eleanor Roosevelt, "Günüm" sütununda yazmaya başlar.

1939 II. Dünya Savaşı patlak verir ve 1945'e kadar sürer.

1941 ABD, savaşa girer. Eleanor Roosevelt para toplayarak, örgü ördürterek ve askerleri ziyarete giderek yardım etmeye çalışır.

1945 12 Nisan: Franklin Delano Roosevelt ölür.
Birleşmiş Milletler kurulur.
Başkan Truman, altmış bir yaşındaki Eleanor Roosevelt'in, BM'in Londra'daki ilk toplantısında ABD'yi temsil etmesini ister. Eleanor, toplumsal, kültürel ve insani konularla ilgilenecek olan III. Komite'de görevlendirilir.

1946 Eleanor Roosevelt, İnsan Hakları Bildirgesi'ni hazırlayacak olan komisyonun başkanı olur.

1947 Ocak: On sekiz ülkeden İnsan Hakları Komisyonu delegeleri, ilk toplantılarını yaparlar. Eleanor Roosevelt, orada ABD temsilcisi olarak dört yıl çalışır. Aynı zamanda komisyon başkanı'dır.

1948 10 Aralık: İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Birleşmiş Devletler'de kabul edilir.

1952 Eleanor Roosevelt, Hindistan'a, Pakistan'a ve Orta Doğu'ya geziler yapar.
General Eisenhower, ABD Başkanı seçilir. Eleanor Roosevelt, İnsan Hakları Komisyonu'ndan istifa ettiği zaman, onu yeniden atamaz.

1953 Ocak: Eleanor Roosevelt, Birleşmiş Milletler, Amerika Kurulu'nda gönüllü olarak çalışır.
Mayıs: Japonya, Hong Kong ve Yugoslavya'yı ziyaret eder.

1957 Yetmiş üç yaşındaki Eleanor Roosevelt, SSCB'ni ziyarete gider ve lider Nikita Kruschev'le görüşür.

1959 Eleanor Roosevelt, Brandeis Üniversitesi'nde ders vermeye başlar.

1961 Mart: Başkan Kennedy, yetmiş altı yaşındaki Eleanor Roosevelt'i, BM Genel Kurulu'nun özel bir toplantısına, ABD delegesi olarak gönderir.

1962 7 Kasım: Eleanor Roosevelt, yetmiş sekiz yaşında ölür.

"Barıştan söz etmek yeterli değildir. Ona inanmak gerekir. İnanmak da yeterli değildir. Barış için çalışmak gerekir."

Eleanor Roosevelt

"Uygarlığımızın sürüp gitmesini istiyorsak, insan ilişkileri bilimini öğrenmeliyiz - yani, aynı dünyada, barış içinde bir arada çalışarak yaşama becerisini edinmeliyiz."

Eleanor Roosevelt

"Çoğumuzun, kendi ülkemiz ve öteki ülkelerin nasıl davranması gerektiğine ilişkin sabit fikirleri vardır. Ama bu düşüncelerimize katı bir şekilde sarılırsak, hiçbir ilerleme kaydedemeyiz. Bir araya gelerek açık zihinlerle konuşmalıyız ve kendi amaçlarımıza körükörüne bağlı kalmadan, dünyayı bir adım ileri götürecek olan şeyi yakalamalıyız."

Eleanor Roosevelt'in 1923 yılında, kadın klüpleri toplantısında yaptığı konuşmadan.

İndeks

Allenswood 11, 12
Amerikan Devrimi'nin Kızları 32
Bethune, Mary McLeod 31
Birleşmiş Milletler 5, 9, 39-40, 41, 52, 53, 60, 61
  İnsan Hakları Komisyonu 43-52
Birleşmiş Milletler Amerika Birliği 57
Büyük Depresyon 24-6
Churchill, Winston 38, 39
Çocuk Hakları Komisyonu 52
I. Dünya Savaşı 16-18, 20
II. Dünya Savaşı 36-40
Eisenhower, Başkan Dwight 56, 57
Hoover, Başkan Herbert 23, 26
İnsan Hakları 39, 43,46, 53-5
  ABD'nin durumu 39, 43, 56-7
  Avrupa mahkemesi 53
  Evresel Bildirge 5-6, 43-52, 56
  ihlalleri 53, 56
  Tamamlayıcı Yasalar 52
İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi 5-6, 43-52, 56, 61
İnsan Hakları Mahkemesi 53, 61
Kadın Seçmenler Birliği 22
"Kara Perşembe"
Kennedy, Başkan John 60
Kruschev, Nikita 57-8
Mercer, Lucy 19
Pearl Harbour 37, 38
Roosevelt, Eleanor
  ailesinin ölümü 10
  Arthurdale Projesi 31
  barış 18, 36
  BM delegesi 9, 41-3, 60
  BM İnsan Hakları Komisyonu 5-6
  çocukları 14
  çocukluğu 10-11
  doğumu 10
  dünya elçisi 57-9
  Franklin'le evliliği 13-14
  Franklin'in ölümü 40-1
  First Lady 7, 28, 36
  İngiltere'de okul günleri 11-13
  istifa ediyor 56-7
  kadın hakları 15-16
  Kruschev'le görüşme 57-8
  Lucy Mercer konusu 19-20
  ölümü 60
  savaşta çalışma 17-19, 37-9
  siyahlar için medeni haklar 9, 31-2
  sütun yazarı 33, 35-6, 41, 58
  Yarışma 22
Roosevelt, Franklin Delano (FDR)
  çocuk felcine yakalanıyor 21
  II. Dünya savaşı 36-7, 39
  Eleanor'la evliliği 13-14
  Lucy Mercer'le ilişkisi 19
  politik kariyeri 14, 16, 21, 23, 26-7, 28
  ölümü 40
  "Yeni Pazarlık" 27-8
Roosevelt, Franklin (Küçük) 14
Roosevelt Sara 14
Roosevelt, Başkan Theodore 13, 14
Soğuk savaş 42, 57, 61
Truman, Başkan Harry 41
Uluslar Birliği 20-1, 61
Uluslararası İnsan Hakları Yasası 52
Vyshinsky, Andrei 43
Wilson, Başkan Woodrow 20
"Yeni Pazarlık" 27-8
"Yüz Gün" 27

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Eleanor Roosevelt'in Birleşmiş Milletler'deki olağanüstü çabaları sonucu kabul edilmiştir. Dünyadaki tüm insanların temel haklarını belirleyen otuz madde, 1948 yılında, kırk sekiz ülke tarafından onaylanmıştır.

Bu bildirge, dünya yüzündeki bütün ülkelerde yaşayan insanların her türlü yönetim altında, karşı karşıya kalacakları davranışlar konusunda denetim oluşturmak için yapılmıştır. İnsanların iyi ve saygın davranışlar görmesini amaçlayan bu Bildirge'nin etkisi, her geçen gün biraz daha büyümektedir.

Elinizdeki kitap, yalnızca Eleanor Roosevelt'in, bu büyük başarısından söz etmiyor. Onun aynı zamanda, medeni haklara, insan haklarına ve dünya barışına kendisini adayışını anlatıyor. Eleanor Roosevelt, ABD Başkanı Franklin D. Roosevelt'in eşiydi. Bulunduğu yerin avantajını insanlığın yararı için kullandı. Yoksul insanlara yardımcı olmaya çalıştı. Siyah toplulukları ırkçılığa karşı korudu, işsiz madencilerin yardımına koştu, öğretmenlere ve fabrika işçisi çocuklara daha yüksek ücretler sağladı.

Bu dizideki kitaplar :

Abraham Lincoln
Albert Schweitzer
Bob Geldof
Charlie Chaplin
Dalai Lama
Eleanor Roosevelt
Florence Nightingale
Lech Walesa
Louis Pasteur
Mahatma Gandhi
Maria Montessori
Marie Curie
Martin Luther King
Mihail Gorbaçov
Nelson Mandela
Teresa Ana

ISBN 975-8030-06-X

